

Miljonid ameeriklased Frankenstormi küüsis

Kümned hukkunud, miljonid inimesed ilma elektrita, transport kaoses ning esialgu veel mõõtmata vee- ja tuulekahjud – sellised olid Frankenstormi hüüdnime saanud tuulemõllu purustused eile õhtuks. Loe ja vaata USA-s toimuvat Eesti Päevalehe erikülgedelt. lk 2–5

Noortest meestest on saanud kelgunöörid

Pesumasinale maanduse ehitamine pole ehk hädavajalik oskus, kuid miks mehed enam lambipirnigi vahetada ei mõista? lk 6

Aegade lõpuni ühe prügivedaja külge aheldatud?

Riigikogu hakkab arutama jäätme- ja kütletejate soovi muuta seadust, nii et firmad saaksid praegustes tegevuspiirkondades tegutseda igavesti. lk 11

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 251 | KOLMAPÄEV, 31. OKTOOBER 2012

ajaleht.epl.ee

TAMREX

ÜHEST SUITSUANDURIST EI PIISA!

Kvaliteetne
TAMREX suitsuandur

8.- €

SUITSUANDUR PEAB OLEMA IGAS ELURUUMIS!

- suitsuandurite puudumine või vale paigutus võib põhjustada tulesurma, kuna üks suitsuandur ei pruugi tuvastada tulekahju õigeaegselt
- ühe suitsuanduri kontrollala avatud ruumides on maksimaalselt 60m²
- vaheseinad ja laest väljaulatuvad talad vähendavad tunduvalt suitsuanduri reageerimiskiirust
- suletud ukse taga asuv suitsuandur ei reageeri tulekahjule teistes ruumides
- paigalda suitsuandur kindlasti esikusse, koridori, elutuppa, lastetuppa, enda magamistuppa ja magamistubade lähedusse ning mitmekorruselise eluaseme korral ka trepi kohale lakke

Kvaliteetne
TAMREX suitsuandur
VAIGISTUSNUPUGA

Nupu vajutus
vaigistab anduri
5 - 10 minutiks

12.- €

IGAS KODUS OLGU VÄHEMALT ÜKS TULEKUSTUTI

Tulekustuti on esimene kustutusvahend tulekolde summutamiseks. Tulekustutil olevaid juhiseid järgides saab sellega hakkama iga pereliige, ka suuremad lapsed ja eakamad inimesed. Kõige sobib kõige efektiivsem ja universaalsem 6kg pulberkustuti. Tamrexi 6kg pulberkustuti on Eestis müüdavatest tulekustutitest parim. Kasutame efektiivseimat kustutuspulbrit, mis kustutab samaväärselt 12kg pulberkustutiga. Lisaks on tulekustutil on jalal, seinakinnitus, kvaliteetne ventiil, rõhunäidik ning kontroll- ja ülerõhuklapp.

TAMREX 6kg
pulberkustuti

49.- €

SOETA TÖÖKINDLAD TULEOHUTUSTOOTED TAMREXIST VÕI EDASIMÜÜJATELT:

Reklaamis on esitatud soovituslikud jaehinnad ja mis kehtivad Tamrexi kauplustes ning sisaldavad käibemaksu 20%. Pakkumine kehtib kuni 31.12.2012 või kuni kaup jätkub.

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN

Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU

Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU

Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE

Pikk 2

VILJANDI

Riia mnt 42a

JÕHVI

Tartu mnt 30

VÕRU

Piiri 2

VALGA

Vabaduse 39

NARVA

Tallinna mnt 19c

HAAPSALU

Ehitajate 2a, Uuemõisa

JUHTKIRI

Prügimajanduse eksperimendid

Vastuseks Tallinnas loodavale jäätmekorralduskeskusele, mis tsentraliseerib pealinna prügimajanduse, teeb Eesti jäätmekäitlejate liit riigikogus lobitööd, et jäätmeseadusse sätestataks vabaturu põhimõtte.

Praegu saame endale prügivedaja nõnda, et kohalik omavalitsus korraldab nende leidmiseks veopiirkondade kaupa konkursse, mille võitjaga oleme kohustatud prügiveolepingu sõlmima. Veopiirkonnad peab omavalitsus moodustama arvestusega, et piirkonna minimaalne ulatus tagaks jäätmeveoki täitumise ühe kogumisringiga ja piirkonna elanike arv ei oleks üldjuhul suurem kui 30 000. Konkursi võitnud ettevõtjale tohib omavalitsus piirkonna jäätmeveoõiguse anda kuni viieks aastaks.

Tallinnas loodav jäätmekorralduskeskus võtab tallinlastega lepingute sõlmimise ja haldamise ning kliendile lõpphinna määramise ettevõtjatelt üle. Jäätmevedajad leiaks linn edaspidigi ikka konkursiga. Jäätmekäitlejate liidu ettepaneku järgi aga kaoks nn korraldatud prügivedu ja selle asemel saaksime õiguse sõlmida prügiveoleping ükskõik millise jäätmevedajaga neist, kellele omavalitsus oma territooriumil tegevusloa on andnud.

Jäätmekäitlejate liidu – seal on jäme ots turuliidrite Eesti Keskonnateenuste (endine Veolia) ja Ragn-Selli käes – ettepanek on vastukäik Nikolai Ossipenkole, kel

le ettevõtte Ekovir võitis konkursid viies Tallinna veopiirkonnas – kõigis, kus see tänavu korraldati. Ossipenko jõuline Tallinna tulek tekitab kahtlusi, aga konkurendid ei ole leidnud ka ühtki perspektiivikat põhjust hangete vaid-

Kallis prügivedu

Jäätmekäitlejate prügiveokorralduse muutmise ettepanekud ei tööta lõppkliendile head.

lustamiseks. Esialgu on Tallinn igatahes saavutanud prügiveo odavnemise. Kas Ekovir lubadusi täita suudab ning kas jäätmekorralduskeskus on ikka mõistlik vahelüli klienti ja jäätmevedaja vahel, on praegu puhas sõna-sõnavastuvaidlus. Seniste turuliidrite endi teenindus- ja hinnakujundustavad on kaasa aidanud, et Tallinnal oleks põhjus (või ettekääne) praegust süsteemi radikaalselt muuta.

Saab Tallinna plaanist, mis saab, aga ka jäätmekäitlejate liidu ettepanekud ei tööta lõppkliendile head. Vabaturu põhimõtte rakendamine ei garanteeri, et prügivedajad kõigis piirkondades klientide pärast ägedalt konkureerima hakkaksid. Mõnelgi pool võib juhtuda, et kliendil on vabaturult valida ainult üks prügivedaja – praegusega võrreldes selle vahega, et vedaja pakutavat hinda ei talitse enam aegajalt toimuvad konkursid, vaid tal on täielik vabadus seda tõsta. ●

REPLIIK

Normaalne valimiskaotus

Miks pole katsed muuta erakondade rahastamist läbi paistvamaks, ausamaks jne vilja kandnud? Üksikisikute moraalne pale pole ilmselt piisav seletus. Konkurents on see, mis paneb pidevalt otsima eelist, ka ebaausat. Kui sa ei võida, ei saa sa õieti midagi teha. Dilemma on meeleheitlik: võida või muidu... Ebaõnnestumine pole normaalne.

Mitte üksnes rahastamisreeglid ei vaja reformi. Veelgi põhjalikumalt ümberdefineerimist vajaksid valimisvõit ja valimiskaotus – et kumbki neist poleks nii absoluutne, et võimu jagataks ka nendega, kes pole võitjad. Isegi küllalt vastiku poliitikaga USA-s hoiiti eelmise administratsiooni kaitseministrit Robert Gatesi pikalt ametis. You may say I'm a dreamer... Vähemalt pole ma lootust kaotanud. ● **Priit Simson**

Lk 6: Suur hulk tänapäeva noori mehi ei suuda teha elementaar-seidki majapidamistöid, muretsseb Argo Tuulik.

CONNECTICUT

Long Islandi väin ujutas üle maanteed ning torm murdis puid ja elektriliine. Kaks inimest sai surma, sealhulgas tuletõrjuja, kelle autole kukkus puu.

MARYLAND

Tulvaveed ujutasid üle turisti-de seas populaarse Ocean City. Marylandi lääneosas peatas liik-luse lumesadu. Langenud puu tappis Pasadenas mehe. Elektri-katkestusi oli 290 000.

OHIO

Teisipäeva jooksul tabasid mõn-da osariigi maakonda ikka veel tuuleliidid, mille kiirus oli kuni 97 kilomeetrit tunnis. Vihm muutus lörtsiks. Elektrikatkestusi oli üle 215 000.

Orkaan USA-s

Tohutu kahju

Juba enne kui tuul vaibus ja üleujutused taandusid, hinnati tormikahjuks 20 miljardit dollarit.

Raimo Poom
raimo.poom@ep.ee

Eilse hommiku saabudes kirjeldasid newyorklased linnast öösel üle käinud supertormi Sandy tagajärgi mustades värvides. „Kortermajad on kvartalite kaupa pimeduses,” kirjutas BBC-le Martin Williams New Yorgi kesklinnast Viien-da avenüü lähedalt. „Möödunud öö oli õudne. 30. korruse kõrgusel värises maja üleni, aknad klirisesid. Pilvelõhkujate vahel ulunud tuule vilin tundus öövastav. Missugune segadus!” lisas ta.

Sandy tabaski USA kirdeosariikidest kõige hullemini New Yorki ja New Jersey. President Barack Obama kuulutas mõlemad juba eile varahommikul suurskatastroofi aladeks.

New Yorgis tekitas Sandy tõelise segaduse tormist tingitud mereveetaseme tõusuga. Kui alguses ennustati võimalikuks veetaseme maksimaalseks tõusuks umbes kolm meetrit, siis tegelik tõus osutus tunduvalt tõsisemaks.

See tähendas näiteks, et esmakordselt suurlinna metroo ajaloos valgus vesi maa-pealsete ligipääsude kaudu allmaaraudtee tunnelitesse. Linna avalikku transporti korraldavad võimud teatasid, et veest vabanemiseks võib kuluda päevi, mis omakorda tähendab, et inimestel pole niipea loota tavapärase elurütmi taastumist.

Õise tormituule tõttu kadus mitmel pool elekter, nii et keset ööd tuli evakueerida paar haiglat koos mitmesaja patsiendiga. Vastu hommikut puhkes aga Queensi linnaosas ligi 50 maja haaranud tulekahju.

Immitsevad suitsujoad

Pealtnägijad nimetasid linnas mitmelt poolt immitsevaid suitsujugasid, mida arvatavasti põhjustas tõusva vee tõttu järjest lühisesse minev elektrisüsteem.

Üleujutuste tõsidust näitas seegi, et New Yorgi börs, mis on üks tähtsamaid maailma majanduse tuiksooni, jäi

eile teist päeva järjest suletuks. Seda pole juhtunud 1888. aastast alates.

Tõsiselt kannatas ka New Jersey osariik, kuhu tormisilm merelt maale liikus. Rannikäärne hasartmängukusena tuntud Atlantic City muutus peaaegu saareks, jättes palju inimesi lõksu. Hoolimata osariigi kubeneri Chris Christie korduvatest manitsustest ei andnud Atlantic City kohalikud võimud enne tormi algust selget sõnumit, et inimesed peaksid evakueeruma.

Eile hommikul tormikahjusid hinnates tõdes Christie, et need on enneolematud. „New Jersey ranniku purustused on ühed rängimad, mida oleme eales näinud,” nentis ta.

New Jerseys purunes hommikul üks üleujutuste eest kaitsev tamm, mis tõi kolme sealsesse väiksesse linna kuni pooleteisemeetrise tulvavee.

RAHA

Kahju kümneid miljardeid

Eile hakati juba kokku lööma Sandy tormi ja veemõllu tekitatud kahjusid. Majandusanalüüse tegev ettevõtte Kinetic Analysis Corporation nimetas Bloombergi vahendusel võimaliku kahju kogusuuruseks üle 20 miljardi dollari. Sellest alla poole moodustaks ettevõtte hinnangul kahju, mille kindlustusfirmad hüvitavad.

Selline hinnang anti siis, kui torm ja üleujutused polnud kau-

geltki veel taganenud ning täielikku kahju kokku arvutada polnud veel võimalikki.

Otsesele varalisele kahjule lisandub USA majanduse tervikkahju, mis tuleneb tähtsamate majandusarterite tegevuse katkemisest.

Ka selle ulatus sõltub sellest, kui kiiresti taastub normaalne elu – sealhulgas elektrivarustus ja transport – majanduse tuiksoontes, nagu New Yorgis.

Samas osariigis asuva Ameerika vanima Oyster Creeki tuumajaama ümbruses kehtestati veemassi tõttu häireolukord.

Kuid supertorm ei tekitanud kahju üksnes neis paigus,

vaid palju laiemalt. Arvati, et tormist puudutada saanud 15 kirdeosariigi peale oli eile elektrita 6–7 miljonit inimest. Eile teatati USA-s ja Kanadas vähemalt 30 hukkunust. ●

●●● Rohkem kui 11 aastat pärast 9/11 rünnakuid, mis paljastasid USA hädaabivõrkude nõrkuse, vaevleb riik samadel põhjustel orkaan Sandy purustuste käes.

PENNSYLVANIA

Tuul ja üleujutused on sulgenud üle 200 silla ja tee. Kolm inimest on hukkunud, sealhulgas kaheksa-aastane poiss, kes jäi kukkuma puuks alla. Elektrikatkestusi oli 1,2 miljonit.

WASHINGTON

Föderaal- ja kohalikud ametiasutused jäid Ameerika Ühendriikide pealinnas üldiselt teisipäeval suletuks, nagu ka kohtud, koolid ja metroo, mis teenindab argipäeviti 1,2 miljonit sõitjat. Isegi

suur osa föderaalteenistusi, mis peavad kriisiolukorras tegevust jätkama, lasi inimestel kodus töötada. Piirkonna kolmel suuremal lennuväljal tühistati palju lende.

RHODE ISLAND

Tuul ja tõusuvesi on sundinud osariigi inimesi madalamatelt rannikualadelt evakueeruma. Elektrikatkestused haarasid vee- ja gaasivõrgu elanikuga osariigist. EPL

USA linnade elu pea peale

- 1- New Yorgi osariigis asuvas Southamptonis tegi torm tõsise laastamistöö.
- 2- New Jerseys tuli päästjatel eile tulvavete käest päästa palju inimesi.
- 3- Paljudes New Yorgi maapinnast madalamal asuvates parklates hupisid autod vees.
- 4- Sandy viis ühelt New Yorgi elumajalt esiseina.
- 5- Valvekaamera pildilt on näha, kuidas vesi murrab New Yorgis liftišahtist metroosse.
- 6- Queensi laastas lisaks orkaanile ka tuli.
- 7- Torm näitas võimu ka ühe New Yorgi kraana kallal.

Fotod: Reuters, AFP / Scanpix

Valimiskampaania finaali on põhjalikult segamini löödud

USA

Obama peab end näitama tegusa juhina, Romney aga otsustama, mil määral kriisiajal rünnata.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@ep.lee

Võitlus Valge Maja pärast muutus veelgi rohkem pingeliseks ja ennustamatuks, kui idarannikut räsiv hiigeltorm Sandy veidi üle nädala enne valimispäeva kampaaniasse sekkus ja võib oluliselt mõju-

tada valijate käitumist eeloleval teisipäeval.

„See on totaalselt ennustamatu olukord. Riske ja võimalusi on mõlemal kandidaadil. Sellepärast on mõlema poole nõunikud päris ära hirmutatud,” arvas Reutersi vahendatud kommentaar Princetoni ülikooli õpetlane Julian Zelizer New Jerseys, ühes maru kätte jäänud piirkonnas.

Kriis annab presidendile võimaluse näidata end tugeva juhina ja tõrjuda Romney tehtud kriitikat selle võime puudumise kohta. Obama peab

aga tegutsema olukorras, kus mõtteis on poliitiline kahju, mida tõi föderaalvalitsuse loid reaktsioon 2005. aasta orkaani-

Kampaaniameistrid võtavad saabunud tuulest, vihmast ja üleujutustest viimast.

le Katrina järgmistel vahevalimistel president George Bushile ja vabariiklastele.

Obama tühistas esmaspäevased ja teisipäevased kampa-

niaüritused ning lendas Floridast tagasi Washingtoni. Peagi kuulutas ta: „Praegu ei ole ma mures [tormi] mõju pärast valimistele. Olen mures mõju pärast perekondadele ja mures mõju pärast esimese abi andjale. Olen mures mõju pärast meie majandusele ja transpordile.”

Sama suuna võttis ka Romney jutt. „Meie riigi idarannikul heitlevad paljud inimesed väga keerulise olukorraga ja

oma südameis ja palveis oleme me nendega, mõeldes, kui raske on seal olla,” ütles Romney ja tühistas samuti nädala alguse kampaaniaüritused. „Nii et ma palun teil mõelda Puna-sele Ristile või mõnele teisele abiorganisatsioonile annetuse tegemisest.”

Aga kuivõrd mõjutab torm valimispäeva? Maapiirkondades võib kuluda kauem aega teede mahakukkunud puudest puhastamiseks, elektrivarustuse taastamiseks, üleujutuste likvideerimiseks. See tähendab, et osa valijaid – ja laias laastus elavad maal pigem Romney toetajad – lihtsalt ei pääse valima.

Põhjust muretseda on ka Obamal. „Loomulikult tahame me takistamatut ligipääsu valimistele, sest usume, et mida rohkem inimesi välja tuleb, seda paremini meil

läheb, ja mida raskendatum see on, seda suuremat muret see meile valmistab,” ütles Obama kampaania vanemnõunik David Axelrod CNN-ile.

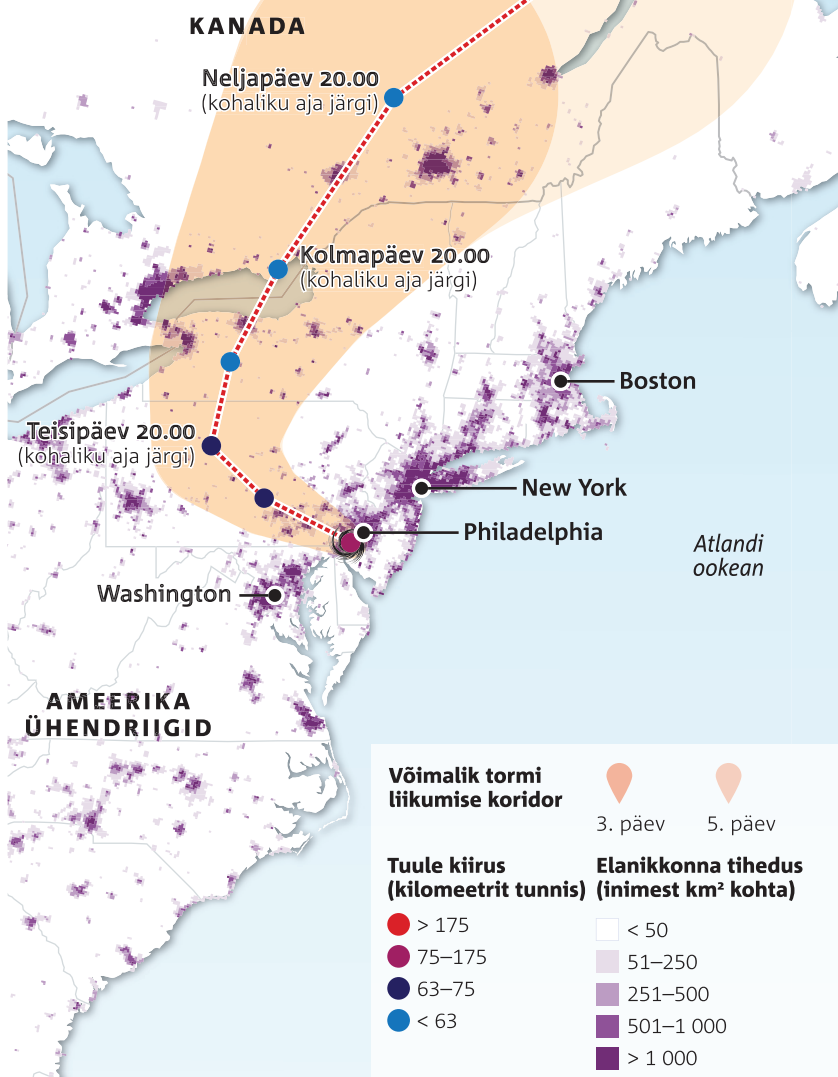
Teoreetiliselt on arutatud isegi valimiste edasilükkamist.

Mõtetmänguks võib ehk mainida veel üht võimalust. Nimelt ei kohusta USA põhiseadus valijamehi rahva hääletega valima. Teoreetiliselt võiks osariigi seadusandlik kogu otsustada, kes on valimiskogus – kus formaalselt president valitakse – osariiki esindavad valijamehed ja keda nad seal toetavad. Sel juhul näiteks võiksid sellised demokraatide kontrolli all olevad osariigid nagu Massachusetts või Maryland valida Obamat toetavad valijamehed, vabariiklikud Ohio ja Virginia aga kindlustada toetus Romneyle. ●

Sandy andis Ameerika idarannikule täistabamuse

Edasi peaks supertorm liikuma üle Buffalo ja Montreali Põhja-Kanada suunas. Ühendriiklaste ja kanadalaste elu mõjutab Sandy otseselt veel nädala lõpuni, kaudselt aga vähemalt kuni, kuni kahjud on kokku loetud ning purustused likvideeritud.

Sandy ennustatav teekond

Kõige suuremaid kahjusid põhjustanud orkaanid USA-s enne Sandyt

Kindlustuskahjud Kahjud kokku
MILJARDITES DOLLARITES

Orkaan	Kategooria	Aasta	Hukkunuid	Kindlustuskahjud	Kahjud kokku
Katrina	3	2005	1322	62,2	125,0
Ike	2	2008	170	18,5	38,3
Andrew	5	1992	62	17,0	26,5
Ivan	3	2004	125	13,8	23,0
Wilma	3	2005	42	12,5	22,0
Rita	3	2005	10	12,1	16,0
Charley	4	2004	36	8,0	18,0
Frances	2	2004	50	5,5	12,0
Hugo	4	1989	116	5,1	9,6
Irene	1	2011	56	5,0	10,0

Kui orkaan mõllaks Euroopas ja selle kese asetseks Pariisi lähedal, ulatuks tsükloni mõju Eestist Põhja-Aafrikani.

Ain Kallis: Sandy teeb eriliseks koht, kus ta maabus

Orkaan USA-s

Intervjuu

Lauri Tankler
reporter

Klimatoloog Ain Kallis selgitab, mille poolest erineb Frankenstormiks tituleeritud orkaan Sandy teistest talvetormidest.

●● Atlandil tormide tekkimine ei ole vist ebatavaline, kuid Sandy on siiski erakordne. Mille poolest erineb ta teistest nn talvetormidest?

Tavalised talvetormid tekitavad parasvöötmeteliste tsüklonitist. Kui nad jõuavad USA idarannikule, võivad nad seal tugevneda ja niimoodi tekitada paksu pahandust, lumetorme.

Mõned lumetormid võivad seal muidugi tekkida ka nii-öelda järveefekti mõjul – soojadest järvedest Suure järvestu kandis. Aga seekord on see tingitud päris kaugest troopilisest külalisest, mis alustas oma teekonda juba Kariibi merelt ja Mehhiko lahelt.

Ka seal tõi see hukatus vähemalt 66 inimesele ja võttis siis ette teekonna piki Ühendriikide idarannikut. Nüüd jõudis ta New Yorgi laiuskraadidele ja äkitselt keeras 90 kraadi võrra ja ründas maismaad just

suurlinnade rajoonis. Tema eripära on see, et ta on äärmiselt suur, tuhandeid kilomeetreid lai.

●● Miks Sandy ebatavaliselt suureks paisus? Tavaliselt sellised orkaanid Atlandil vist lihtsalt hääbuvad, mida rohkem põhja poole nad liiguvad.

Seda ma ei oska väga täpselt öelda. Seekord paisus ta tõepoolest hästi laiaks ja nii erinebki ta nendest troopilistest tormidest, mis jõuavad nendele laiustele ja siis keeravad kas ida poole Euroopa suunas, aga meile erilist kahju ei tekitata.

Ilmselt ta laienes mitme meteoroloogilise mõju tõttu. Tema jõud suurenes ehk ka seetõttu, et ta kohtub seal kandis põhja poolt tuleva arktilise õhuga, mida nimetatakse

se barokliinseks tugevnemiseks. Nii et see on tingitud jugavooludest põhjustatud õhurõhumuutustest.

Maabudes ei olnud ta küll enam orkaanilise tugevusega – see tähendab, et tema keskmised tuulekiirused ei ületanud 33 meetrit sekundis. New York City linnapea Michael Bloombergi arvates ta nõrgenemise tõttu nii suurt ohtu enam ei kujutanud, kuigi paljud meteoroloogid arvasid, et tuule tugevusest hoolimata võib tormi ajuline (tormi poolt koos hoitav veekogus, mis siis üleujutusi tekitab – toim) olla siiski

rekordiliselt suur. Tõepoolest, täna hommikul (eile – toim) oli see 4,2 meetrit kõrge. Tuletame meelde, et seni kõige kõrgem New Yorgi linna tabanud ajuline oli orkaan Donna ajal 1960. aastal kolme meetrine.

Teine asi, mis selle erakorraliseks tegi, oli väga halvale ajale sattumine. Nimelt kui te vaatate aknast välja, siis on praegu täiskuu. Ja täiskuu ajal on tavaliselt tõusulaine kõige kõrgem. Nii et kui on torm ja tõusuhari, siis on see kõige ohtlikum. Tuletan meelde, 1970. aastal Bangladeshis hukkus ühe ööga analoogilises olukorras üle poole miljoni inimese.

Kolm suuremat tormimöllu

Katrina

2005

KOLMANDA KATEGOORIA ORKAAN

Maabus: Louisiana, Mississippi ja Florida osariikide rannikul 2005. aasta augustis.
Veetaseme tõus: Floridas 8,2 m; Louisianas 4,9 m; Mississippis 8,2 m
Sademete hulk: Louisianas 380 mm; Floridas 350 mm; Mississippis 250 mm
Kahjustused: Arvestuslikult 91 miljardi dollari eest vajalikke taastustöid.
Tuule kiirus: 280 km/h

640 km

Irene

2011

ESIMESE KATEGOORIA ORKAAN

Maabus: Põhja-Carolinas 27. augustil 2011 ja New Jersey-s 28. augustil 2011.
Veetaseme tõus: 1,37 m
Sademete hulk: kuni 360 mm
Peamised kahjustused: Laialdased üleujutused, elektrikatkestused, langenud puud ja kahjustatud hooned
Tuule kiirus: 140 km/h

956 km

Sandy

2012

PARASVÖÖTMELINE TSÜKLON

Maabus: New Jersey lõunarannikul Atlantic City lähedal 30. oktoobril 2012
Veetaseme tõus: Long Islandi lahes ja New Yorgi sadamas 1,8–2,4 m; Ocean Cityst Rhode Islandi piirini 1,2–2,4 m
Sademete kogus: 200 mm (ennustatav)
Peamised kahjustused: Laialdased üleujutused, veetaseme tõus, rohke lumesadu
Tuule kiirus: 140 km/h

1500 km

Orkaanid

Hiljutised uuringud on kinnitanud teadlaste hüpoteesi, et ookeani temperatuuri tõus on tingitud ülemaailmsest kliimasoojenemisest.

Kuidas orkaan tekib

- 1 Sooja merevee kiht peab olema vähe malt 21-kraadine, vee sügavus 60 m.
- 2 Tuuled peavad koonduma veepinna lähedal.
- 3 Õhk hakkab kerkima, selle asemele voo-gavad uued õhumassid, tekitades tuuli.
- 4 Veeaur kerkivas õhusambas kondenseerub piiskadeks, seejuures vabaneb soojust.
- 5 Õhk lähikonnas hakkab seetõttu sooje-nema, muutub kergemaks ja tõuseb ülespoole.
- 6 Olemasolev tuul kõigil kõrgustel peab olema ühesuunaline ja sama tugevusega.
- 7 Kõrgrõhkkonnaga ala atmosfääri ülemistes kihtides tõmbab endasse tormis kerkiva õhu.

Orkaani elutsükel

Troopiline tsüklon

Tormi keskel ilmneb esmalt madalrõhkkond.

Troopiline torm

Kui tuul troopilises tsüklonis saavutab kiiruse 63 km/h, on sündinud troopiline torm ja see saab nime.

Orkaan

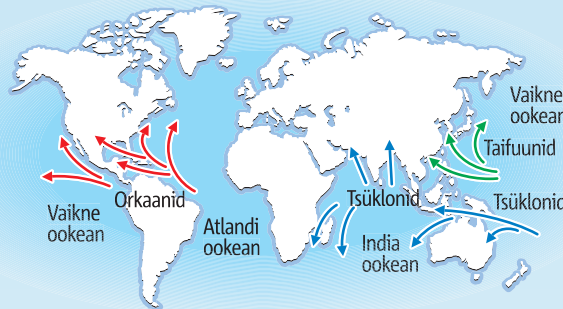
Rõhk jätkab langemist ja tuul kogub tugevust ning tormist saab orkaan, kui tuulekiirus on 120 km/h. Välja kujuneb ka orkaani kese ehk silm, mille ümber keerlevad võimsad tormituuled.

Seos globaalse soojenemise ja orkaanide vahel

Fossiilsete kütuste põletamine automootorites ja elektrijaamades paiskab atmosfääri süsinikdioksiidi, mis katab maakera justkui kasvuhoonekilega, laskmata soojusel kosmosesse kaduda. Ookeanid katavad enamikku maakera, ookeanide kohal tekkivad orkaanid aga tõmbavad endasse enamiku soojusest.

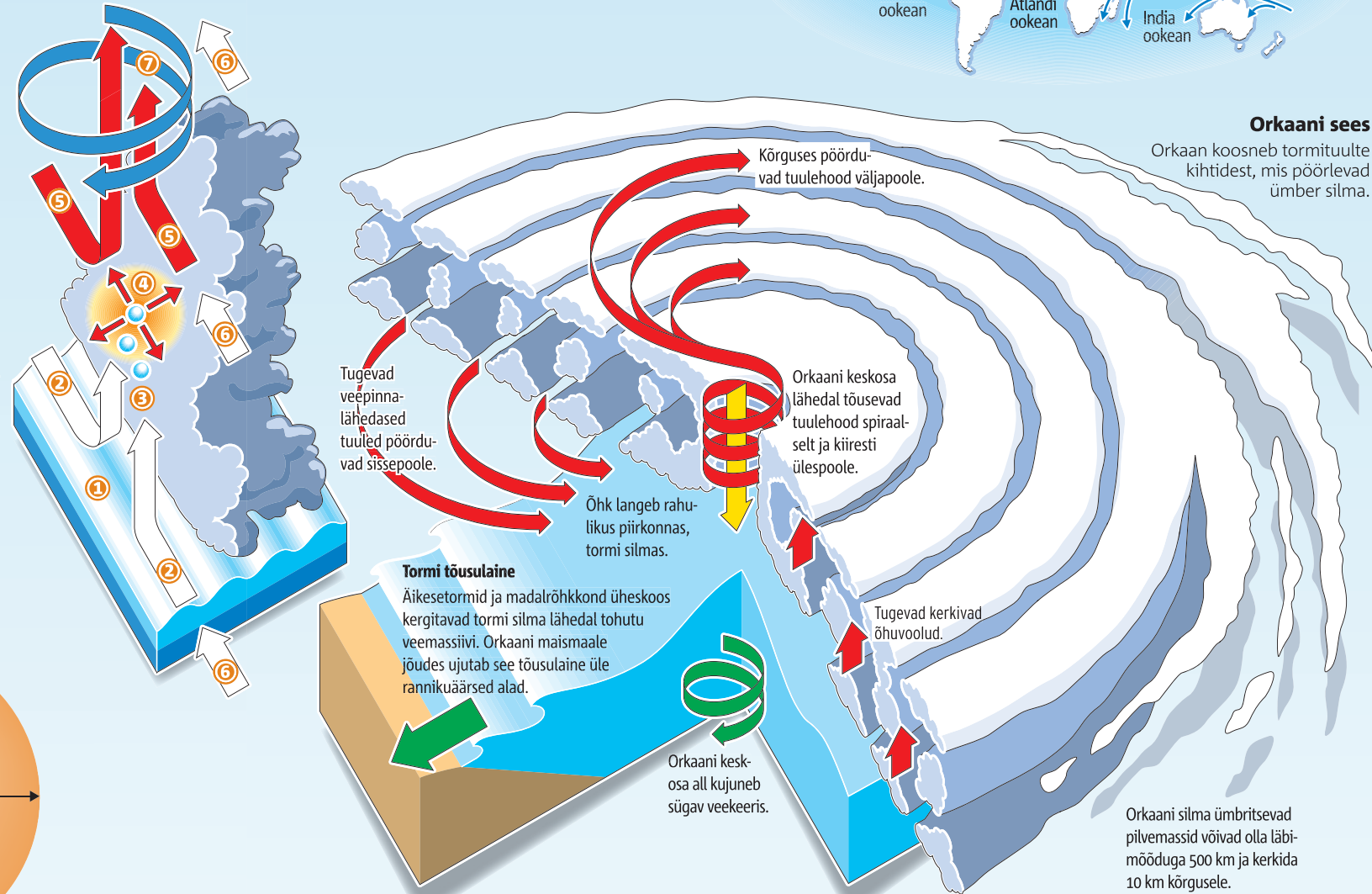
Kus orkaanid tegutsevad

Umbes sajast igal aastal tekkivast troopilisest tormist areneb orkaanideks, taifuunideks ja tsükloniteks kaks kolmandikku.

Orkaani sees

Orkaan koosneb tormituultest kihtidest, mis pöörlevad ümber silma.

Allikad: BBC, Reuters; graafika: Maret Müür

●●Nii et lõpuks oli see lihtsalt mitmete asjaolude kokkulangemine, mis tormi niivõrd võimsaks tegi?

Jah. Seda kutsutakse hübriid-tormiks. Midagi analoogset oli 1991. aastal, kui toimus nii-öelda täiuslik torm, mida on ka filmilinal näha olnud. Ainult et see torm oli Atlanti kohal, praegu jõudis ta mandrile. Selles mõttes on ta väga põnev.

laselt ja kallab väga palju vihma alla. Arvatavasti üle 250 millimeetri.

Meid mõjutavad rohkem need tormid, mis võib-olla riivavad New Yorgi kanti, keera-vad itta ja siis tulevad Euroopa poole. Meil ei tohiks sellest midagi halba juhtuda.

●●Selliseid torme, mida USA kirdeosas talvisel ajal näha on, nimetatakse *nor'easter*'iks. Ja see orkaan hakkas maale jõudes *nor'easter*'iks muutuma.

Misasi see *nor'easter* siis tegelikult on ja kuidas ta toimib?

See on parasvöötme tormi liik, mis on väga tugev ja tekibki Lõuna-Kanada ja New Yorgi piirkonna laiuskraadidel. Ta on tüüpiline torm, aga sugugi mitte sama tekke või välimusega kui troopilised tormid.

Troopilised orkaanid kujunevad välja siis, kui vees on ühtne temperatuur ja tuuled on väga suured, ning tal-le on omane ka orkaanisilm. Aga need põhjamaised tormid

tekivad erineva temperatuuri-ga õhumasside kokkupõrkamisel. Seal tekivad siis väga suured temperatuurierinevused ja frontidel võivad esineda väga tugevad tuuled.

Ja New Yorgi linnapea Michael Bloomberg oleks pidanud aru saama, et kuigi Sandy ei ole enam troopiline torm, siis ega ta selle tõttu vähem äärmuslik ole. Eriti selle tõusulainega.

●●Kas ma olen õigesti aru saanud, et supertormide esinemis-sagedus järjest suureneb, eelkõige seetõttu, et ookeanid on järjest soojemad ja sellepärast liiguvad troopiliste algatega orkaanid üha kõrgematele laiuskraadidele, nagu praegu seesama Sandy meile kõigile ilmekalt näitab?

Seda, et Sandy-taoline orkaan jõuab kõrgematele laiuskraadidele, on enne ka juhtunud, aga tugevate tormide ja orkaanide sageduse tõusu võib pida-da üheks kliima soojenemise nähtuseks.

Samas ütleavad paljud klimatoloogid, et 50 või 100 aas-

PILK AJALUKKU

Suurimad tormid maailmas

1970. aastal Ida-Pakistani (praegust Bangladeshi piirkonda) üllatanud Bhola-nimelist tsüklonit peavad paljud kõige raskemate tagajärgedega orkaaniks. Keeruline on hinnata lõplikku hukkunu-te arvu, kuid väidetavalt ulatus see 300 000 kuni 500 000 inimeseni.

Palju taifuune on ajaloos hävitanud ja hukatust toonud sadadele tuhandetele inimes-tele ja ka majandusele üldiselt. Sellest hetkest, kui neid nime-tama hakati, on väga palju kurikuulsust kogunud need, mis tabavad Kagu-Aasiat.

Näiteks põhjustas päris palju inimohvreid Nina-nimeline taifuun, mis 1975. aastal Hiinas hävitustööd tegi. Kokku-võtte kogunes Nina kontole üle 100 000 ohvri.

tat tagasi võis neid orkaane olla täpselt samamoodi väga palju, aga keegi ei näinud neid. Neid saab hästi jälgida just satelliitidelt. Nii et ookeanil võis neid olla samal ajal kolm-neli orkaani korraga ja meie ei tea neist midagi. Me näeme neid alles siis, kui nad jõuavad mandrile ja meid ootamatult ründavad.

Muidugi võivad soojad ookeaniveed neid rohkem esile kutsuda, sest sellise orkaani tekkeks – alguses troopilise tormi tekkeks – on vaja vähemalt 26 ja poole kraadi soojust ookeanivett ja veel muid tingi-musi. Mida soojem on ookeanivesi, seda rohkem võib neid teoreetiliselt tekkida.

●●Seega peaks konteksti vaadates ütlema, et ilmastikutin-gimusest või nähtusest pole tegemist millegi eriti äärmuslikuga, pigem on küsimus selles, et see mõjutab niivõrd paljusid inimesi?

Täpselt nii. Kui ta oleks läinud sellistele aladele, kus on väiksem asustustihedus, ei teki-taks ta seal niisugust paani-

kat ja elevust. Miljonilinnasid rünnates tekitab ta kahtlema-ta oluliselt rohkem materiaal-set kahju kui mujal.

Mõni torm võib muidugi veel hullem olla. Näiteks 1998. aasta orkaan Mitch, viienda kategooria troopiline orkaan, mis ründas Kesk-Ameerikat, viis kohalike elanike sõnul Nicaragua ja Honduras viiskümend aastat arenguse tagasi. Mõnedel aladel võib seega orkaani mõju veel palju hullem olla.

Ent mulle meeldib ikkagi meenutada 1861. aasta orkaani, mis ründas New Yorki täies-ti ootamatult, nii et mitte keegi ei osanud selleks valmistuda. Sadu inimesi hukkus, terved majad varisesid kokku ja Broadwayl hukkus kümme lehma, on kroonikas mainitud.

Hea asi on see, et tõenäoliselt ei ründa Sandy enam kunagi ühtegi Ameerika mandri maad, sest ta kustutatakse ilmselt igaveseks orkaanide nimekirjast ja saadetakse pensionile, nagu kõnekeeles öeldakse. ●

Sandy sattus halvale ajale, sest täiskuu ajal on tõusulaine tavaliselt kõige suurem.

●●Kas niivõrd suur ja lai süsteem võib mingil määral hakata mõjutama ka Euroopa ja Eesti ilma?

Euroopa ilma see torm arvatavasti ei mõjuta. Sellepärast, et prognooside järgi peaks ta keerama Kanada poole, natuke põhja poole, ja kuna ta on hästi suur, siis liigub ta aeg-

KULTUURIMINISTRIST

Lihtsam on saada tsaari jutule kui Langi jutule.
ELVA REFORMIERAKONDLASEST
ABILINNAPEA HEIKI HANSEN
(ELVA POSTIPOISS)

TÜRGIST

Türgist on saanud maa, kus on trellide taga, süüdi mõistetud või vahi all kõige suurem arv ajakirjanikke, tudengeid, õpetlasi ja kõigi elualade kriitikuid.

AJALEHE HÜRRİYET KOLUMNIST YUSUF KANLI

VENE-POLIITIKAST

Soome on haaratud mõtteviisist, mis juurdus finlandiseerumise ajajärgul ja mida võiks nimetada „ins-tinktiivseks finlandiseerumiseks”.

HELSINGIN SANOMATE KOLUMNIST
OLLI KIVINEN

ELEKTRIAUTOST

4600 kilomeetri läbisõitmine elektriautoga läks maksma 60 eurot. Tavalise autoga võinuks minna 370 eurot.

RÄKVERES ELEKTRIAUTOT KASUTAV
ÜLLE ALLIKA (VIRUMAA TEATAJA)

KUIDAS on ühiskond jõudnud selleni, et suur osa noori mehi ei saa hakkama elementaarsete kodutöödega?

Isa, miks ma selline lödinäpp olen?

Argo Tuulik

blogija

Tallinn, 2012. Umbes 25-aastane mees ja tema nooruke naine seisavad murelike nägudega pimedate elutoa uksele ja vaatavad nõutult laelambis läbi põlenud elektripirn. „Peab vist elektriku kutsuma,” ütleb mees. „Ei usu, et praegu, nädalavahetusel, keegi tuleb,” vastab naine. Ees ootavast pimedast nädalavahetusest rusutuna läheb paarike poodi küün-laid ostma.

Tallinn 1972. Umbes 25-aastane mees ja tema nooruke naine seisavad õnnelike nägudega vannitoa uksele ja vaatavad rahulolevalt vannitoa nurgas turtsuvat ja mulksuvat pesumasinat. „Vahetasin rihmad ja paar vedrut ära,” teatab mees. „Nüüd peaks jälle paar aastat käima.”

Millest see siis tuleb, et üks neist on selline õnnetu äpu, kes ei saa lambipirni vahetamisega hakkama, teine aga remondib edukalt kodutehnikat? Kuidas on ühiskond jõudnud selleni, et suur osa täisealisi noori mehi ei saa hakka-

ma ka kõige elementaarsete kodutöödega?

Parandasid või olid ilma

Üks põhjus, miks vanem generatsioon oskas ning meie enam ei oska, on kindlasti see, et vanasti ei olnud sul valikut. Sa kas remontisid või olid ilma. Tarbimisühiskond on õpetanud meile, et asjadesse pole mõtet kiinduda. Päikesepirillid läksid katki? Viska ära ja osta uued! Need ei maksa tuhkagi. Selles ongi probleem. Miks sa peaksid ise remontimisega vaeva nägema? See on tüütu, aeganõudev ja kui sul endal pole vajalikke tööriistu olemas, siis ilmselt ka kulukam kui asendamine. Ühiskond survestab sind katkist asja uuega asendama. Ühiskond ei taha, et sa seda parandama hakkaksid. Mõni paranoilisem sell (loe: kirjanik Jüri Lina) kipuks ehk arvama, et ühiskond tahab teha sind abitu rinnalapse taoliseks, kes omapäi lihtsalt hukkuks.

Tegelikult ei ole muidugi tegu Musta Vennaskonna hämara vandenõu, vaid ühiskonna loomuliku arenguga. Kõik need praktilised oskused, mille hääbumist ma isegi taga nutan, oleksid äärmiselt kasulikud, kui nüüdisaegne ühiskond mõne kataklüsmilise sündmuse tõttu homsel päeval kokku kukuks, aga kui tõenäoline see tegelikult on? Vist mitte väga. Ja kui me tasase, kindla sammuga tuleviku poole edasi liigume, pole „elementaarsete oskuste” komplekt ilmselt kivisse raiutud, vaid on pidevas muutumises.

Foto: Andres Putting

20–30 aastat tagasi oli oluline osata veidi elektritööd teha, tunda natuke puutööksuti ja ehk ka tibake mehaanikat. Tänapäeva elementaarne

Vana-kooli-kodupere-mehiks on vaja õpilasi eri kutsekoolide kõigilt kursustelt.

Internet on täis videoid, mis aitavad teha kõike kartulipüssi ehitamisest uraani rikastamiseni.

oskus, milleta kohe kuidagi ei saa, on aga informatsiooni töötlemine. Tänu tehnoloogia arengule ei pea me enam raamatuid, kaarte ega manuaale pähe tuupima. Iga viimnegi infokild on alati vaid mõne nupuvajutuse kaugusel. Nüüd

muutubki oluliseks hoopis see, kui hästi sa oskad informatsiooni leida ja selles orienteeruda – kui kiiresti vajaliku eba-vajalikust eristad.

Lisaks kõigele muule on tänapäeval omandatavad oskused muutunud üha spetsiifilisemaks. Kui vanasti pidi mees olema kodus nagu *one man army*: pottsepp, kellasepp, müürsepp, tisler, korstnapühkija jne, siis tänapäeval on asi vastupidi. Meil on palju väga kitsaste valdkondade „meistreid”. Akende inserner, lukukeelte paigaldaja, torutihendite eriteadlane jne. Näib, et selleks, et üht korraliku vana-kooli-koduperemeest kokku panna, läheks vaja õpilasi kolme-nelja kutsekooli kõigilt kursustelt.

Aga samal ajal meie vanemad ei õppinud neid oskusi ju enamasti mitte koolist, vaid omaenda vanematelt. Alguses

annad isale haamrit-naelu kätte, aga varsti saad juba ise lüüa ja niimoodi märkamatult õpidki selgeks, kuidas neid asju tehakse.

Ja see ei käi ainult nn mees-tetööde kohta. Tegelikult peaks ju iga inimene olema võimeline oma särgile nõopi ette õmblema ja sooja toitu valmistama. Esimene kord tehakse sulle ära, teine kord näidatakse ette ja kolmas kord teed juba ise. Nii peaks see käima.

Isad enam hülgeid ei küti

Jah, tore oleks, kui meil säiliks kõik oma eelkäijate oskused, aga ajalugu on näidanud, et nii see paraku pole. Meie isad, vanaisad oskavad ehk kodus elektri- ja remonditööd teha, aga nad ei oska enam näiteks hülgeid küttida või ise saviahjus telliseid valmistada. Elekter ja mehaanika tõrjusid sedasorti asjad tagaplaanile. Neid oskusi polnud enam vaja. Samuti on uued, tänapäeva ühiskonnas toimetulekuks olulised *skill*-id võtnud meie oskustekogumist nii suure kohti, et sinna kõrvale lihtsalt nostalgia pärast arhailiseks muutunud oskusi ei õpita.

Kas isetegemine on muutunud hobiks? Aga hea küll, miks ka mitte. Ka sel moel saaksid oma järeltulijatele neid praktilisi oskusi edasi anda. Võib olla, et pojad-tütred ei karga esialgu vaimustusest lakke, kui pakud neile pühapäeva hommikul, et „soojastaks õige veidi maja, paneks peno?”. Aga usun, et siin hak-

kab tööle nn Tom Sawyeri efekt. Mäletan oma lapsepõlvest, et kui vanapapa oma tisle-ritoas mööblit nikerdas ja kutsus mind kasvõi midagi kätte andma, siis polnud see mitte ainult põnev, vaid ka suur au. Tiivustav oli, kui sul lasti milleski sellises osaline olla.

Usun siiralt, et paljudele tänapäeva lastele meeldiks selliste asjadega tegeleda. Nikerdada, ehitada, remontida, leiutada. Meeldiks ehk rohkemgi kui arvutis istuda, aga nad lihtsalt ei tea seda veel. Keegi peab esimest korda ette näitama, otsa lahti tegema.

Ja see, et sa ise ei oska, ei ole tänapäeval mingi põhjendus. Enam ei pea tolmustelt riulitelt venekeelseid manuaale taga otsima. Internet on täis „How to...” videoid, mille juhendamisel saad sa sisuliselt teha kõike kartulipüssi ehitamisest uraani rikastamiseni. Hakka lihtsalt pihta!

Muidugi saan aru, et loomulikult moel püsivad elus vaid oskused, mille järele on vahetu vajadus, aga kahju on ikkagi. Kahju sellepärast, et kuigi paljusid asju on oma kodus mõistlikum lasta teha kellelgi teisel, on neid ise teha nii palju ägedam. Ja tegelikult polegi suurt vahet, kas sa „parandasid” rulli MacGyveri teibiga ära tilkuvat kraani või vedasid elektrikilbist pesumasinalle uue maanduse. Asi on selles isetegemise tundes. Saavutuse ja sõltumatus tundes. Võib-olla ei teinud kõige paremini, aga vähemalt tegid ise. Julgesid proovida. See on väga hea tunne. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJA KIRI

Austame ajalugu!

●●Kunstnik Tiina Tammetalu ütlemine „Kolmeraudses” (18.10, TV3) oli õõvastav: Boriss Jeltsini bareljeef ei sobi Eesti avalikku ruumi!?

Võtab pehmelt öeldes sõnatuks. Peletame parem piksenoored Toompea nõlvadelt ja maandame pinged Islandi väljakul!

Oli ju suur Venemaa väike-Islandi kõrval 1991. aastal meie iseseisvuse tunnustajate avangardis, samal ajal kui armas põhjanaaber Soome sabasörki harrastas.

Rein Grenberg
Pärnumaa

Metsaomanike toetusraha ei kao

Eesti Päevalehes ilmunud väide, justkui sooviksin metsaomanikelt toetusraha ära võtta, ei vasta tõele („Seeder ei taha tuhandetele metsaomanikele enam Natura-toetust maksta”, EPL 25.10). Ettepanek on muuta toetuste rahastamise süsteemi ja tuua seeläbi keskkonnametusteks vahendeid juurde. Pean Natura alade toetamist, nagu ka keskkonnametmeid laiemalt, väga oluliseks.

Natura toetusi võiks edaspidi rahastada riigieelarvelistest

vahenditest ja maaelu arengukava meetmetest tuleks rahastada aktiivseid keskkonnakaitsete meetmeid, mis vähendaksid põllumajanduse negatiivset mõju keskkonnale, maa ja vee kaitsemeetmeid ning keskkonnasäästlike ehitiste ja tehnoloogiate toetusi. Nii tagaksime Natura toetustele stabiilse finantseerimise ega seaks neid otsesesse sõltuvusse EL-i vahendite olemasolust. Selgitasin seda ka ajakirjanikule.

Täna räägime me ettepanekust, mille puhul loodame, et need leiavad mõistvat suhtumist ja heakskiitu ka keskkonnaministri ja keskkonnaministri kabinetist. Põllumajandusministeri kabinetis on oma seisukoha välja alles pärast juhtkomisjoni arutelu- sid ja seejärel tuleb see esitada otsustamiseks kinnitamiseks nii vabariigi valitsusele kui ka Euroopa Komisjonile. ●

ANSIP TÄNAS KAITSEVÄELASI

Stenbocki majas käisid eile vastuvõtul 2012. aasta esimesel poolel välisoperatsioonidel Afganistanis, Liibanonis, Kosovos ja mereväe laevakaitsemeeskonnas teeninud kaitseväelased. Peaminister Andrus Ansip kinkis kaitseväelastele Mati Õuna ja Hanno Ojalo koostatud raamatu „101 Eesti lahingut“ ja tänas neid kõige eest, mis kodumaa heaks tehtud. **EPL**

seväelased. Peaminister Andrus Ansip kinkis kaitseväelastele Mati Õuna ja Hanno Ojalo koostatud raamatu „101 Eesti lahingut“ ja tänas neid kõige eest, mis kodumaa heaks tehtud. **EPL**

14 500 LAST TEATRISSE

Heategevusprojekti „Aitan lapsi“ raames on ligikaudu 90 000 heateo ja 89 349 euroga aidatud enam kui 14 500-l vähekindlustatud perede lapsel näha Eesti teatrite etendusi. **EPL**

EESTI IT-KURITEGEVUS LÕÖB EUROOPAS LAINEID

Interpoli Europoli-esindaja Lenno Reimandi sõnul on Eesti peamiselt kuritegevust eksportiv riik ning kuigi Põhjamaades ja Suurbritannias tegelevad Eestist pärit kurjategijad peamiselt

röövide ja vargustega, siis tõelisi laineid lööb Euroopa politseinihulgas hoopis Eesti juurtega IT-kuritegevus. „Selles vallas on Eesti kuulsus kahjuks negatiivne,“ nentis Reimand. **ERR**

Rahvusülikool nõuab oma õppejõududelt doktorikraadi

Kõrgharidus

Alates 2018. aastast saavad Tartu ülikoolis lektorina töötada vaid doktori- kraadiga õppejõud.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@ep.lee

Kui praegu peab Tartu ülikoolis lektorina töötav inimene olema läbi teinud vähemalt magistriõppe, siis kuue aasta pärast on sel ametikohal kohustuslik doktorikraad. Ülikoolis töötab praegu 351 lektorit, kellest vaid kolmandikul ehk 129-l on doktorikraad. Kuue aastaga peab seega doktoriõppe läbima üle paarisaja loengupidaja. 50 neist omandab juba praegu ülikoolis kõrgeima astme kraadi.

Eesti Päevalehega vestelnud, anonüümseks jääda soovunud magistrikraadiga lektor näeb kehtestatud nõude puhul peamist probleemi selles, et ülikoolis aastakümneid töötanud õppejõudude jaoks ei pruugi doktorikraadi omandamiseks olla piisavalt kõrgel tasemel juhendajaid. „Siin on ka erinevad põhjused, miks inimestel pole õnnestunud

doktoritööd lõpetada. Kes on kaua aega lektorina töötanud, see sisuliselt neid asju valdab. Kellel on teadustöö kirjutamise soont, see teebki kohe kraadi ära. Kes on pedagoog, võtab oma slaidid ja on auditooriumi ees hea jutustaja, selle jaoks võib teadustöö tegemine olla keerulisem. Ühest vastust probleemidele ei ole. Põhiprobleem on see, et pole häid korralikke juhendajaid,“ lausus ta.

Igaüks ei jõua

Lektori sõnul on doktorikraadi nõue põhimõtteliselt mõistlik, kuid sellele seatud ajaline limit mitte. „Kui sa ülikoolis töötad, siis doktorikraadi pole igaühel võimalik teha ettenähtud ajaga, kuna igasuguseid asju võib ette tulla. Teaduse tegemiseks peab kirjutama eelretsenseeritavaid artikleid ehk andmeid koguma ja analüüsima ning sellest kõigest töö kokku kirjutama. Kui oled mingi asja juba tükk aega tegelema, siis tahad asja korralikult ära teha. Samas mõned inimesed leiavad vastupidi võimaluse doktoritöö ruttu ära teha, kuigi neil on võimeid rohke- maks,“ märkis ta.

Illustratsioon: Ott Vallik

Tartu ülikooli personaliosakonna peaspetsialisti Kristi Kuningase sõnul kehtestas kõrgkool sellise nõude, et motiveerida inimesi doktoriõpet lõpetama. „Kõrgem kvalifikatsioon võimaldab lektoril ka laialdasemalt õpetada,“ selgitas ta ja lisas, et neil, kes

ettenähtud tähtjaks kraadi ei omanda, on võimalik töötada madalamal ametikohal assistendi või õpetajana.

See tähendab aga väiksemat palka: lektori või vanemassistenti miinimumpalk on 2012. aastal 690 eurot, assistendil või õpetajal 100 eurot vähem.

Nõude eestvedaja õppeprorektor Martin Halliku sõnul arutati otsust päris pikalt ja see kinnitati ilma ühegi vastuhääleta. Teised Eesti ülikoolid pole samalaadset otsust teinud, sest riiklikud nõuded lektoritelt doktorikraadi ei eelda. ●

HARIDUS

Tartus on enim doktoreid

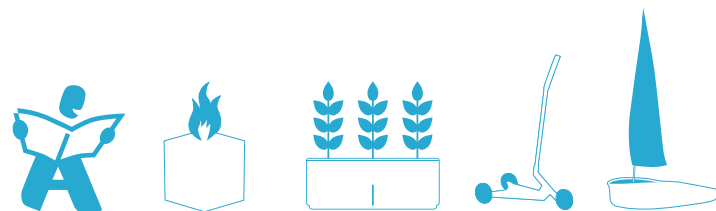
- Nii Tallinna ülikoolis (TLÜ) kui ka Tallinna tehnikaülikoolis (TTÜ) on lektori haridustaseme miinimumnõue vähemalt magistrikraad. Lähiajal pole kavas ametinõudeid muuta.
- TTÜ-s on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon 12% lektoritel. Üldse on lektoreid 227, neist doktorikraadiga 27.
- TLÜ-s on see arv 16%. Üldse on lektori ametikohal töötajaid 239, neist doktorikraadiga 38.
- Tartu ülikoolis on doktorikraad 35% lektoritel. Üldse on 351 lektorit, neist 129 doktorikraadiga.

Täna Delfis: Kas Eesti ja Venemaa astuvad Moskvast piirileppele lähemale?

18. novembrini
www.ajujaht.ee

Esita oma äriidee Ajujahile!

Ajujahi konkursi vilistlased on näiteks: Like A Local Guide, Grillcube, Click & Grow, Raybike, Dolphin

Korraldaja:

Partner:

Toetajad:

INKUBAATOR TALLINN

EESTI ARENGUFOND

Andrus Ansip: eestlased usaldavad oma valitsust ja parlamenti

Intervjuu

Epp-Mare Kukemelk
reporter

Peaministri sõnul ei ole avaliku elu tegelastel õigust ühiskonna nimel riigivalitsejaid moraalse- teks vördjateks nimetada.

Eesti Päevaleht küsis üleile avaldatud Rein Raua artiklile peaministri kommentaari.

●●**Härra peaminister, kas te olete lugenud eilses (üleeilses – toim) Eesti Päevalehes ilmunud Rein Raua artiklit, kus ta on pealkirjastanud oma mõtte- avaldused „Back in the USSR” (ee „Tagasi NSVL-is”)?**

Ei, ma ei ole seda lugenud. Olin eile hõivatud ja saabusin Helsingist kell üks öösel. Ei ole jõudnud lugeda. Aga...?

●●**Aga kas selle pealkirja nägemine ei tee teid murelikuks? Eesti vaimueliit võrdleb praegust valitsust ja Eestis toimuvat sellise nelja tähe kombinatsiooniga (NSVL – toim) ja muu hulgas nimetab valitsevaid isikuid moraalseteks vördjateks.**

tahab rääkida avalikust arvamusest või sellest, mida ühiskond arvab, siis ta peaks tuginema mingitele konkreetsetele argumentidele, ja neid argumente on võimalik saada avaliku arvamuse küsitlustest.

Mul on just parasjagu raadiosaate jaoks kaasas üks eurobaromeetri uuring, mis räägib riigi toimimise usaldusväärsusest ja selle eurobaromeetri uuringu järgi on kõige usaldusväärsem riigi toimimine Luksemburgis, siis tuleb Saksamaa, Rootsi, Taani, Austria, Soome. Ja siis Eesti, seitsmendal kohal Euroopa Liidus.

Kui mõtleme veel teistele eurobaromeetri uuringutele, siis leiame nendest uuringutest, et Eesti inimesed usaldavad Eesti erakondi rohkem, kui Euroopa Liidus keskmisena usaldatakse. Eurobaromeetri uuringutest tuleb ka välja, et meie kohalikke omavalitsusi usaldatakse märksa rohkem, kui neid Euroopa Liidus keskmiselt usaldatakse.

Ka meie valitsust usaldatakse märksa enam, kui Euroopa Liidus keskmiselt valitsusi usaldatakse. Ja ka meie parlamenti usaldab rahvas märksa enam, kui Euroopa Liidus keskmiselt.

Kui ma nüüd õigesti mäletan, siis parlamendi usaldusväärsus Eestis on 48 protsenti, Euroopa Liidus keskmiselt vaid 28 protsenti. Nii et see on väga märkimisväärne usaldusväärsus ja minu meelest ei anna konkreetset uuringud ka arvamusiidriks pretendeerivale inimesele õigust rääkida ühiskonna nimel ja tembeldata kedagi moraalseteks vördjateks.

●●**Rein Raud viitab, et temal**

Andrus Ansip pöördus avalikkuse meelestatuse hindamiseks eurobaromeetri uuringute poole.

Foto: Terje Lepp

ei ole enam usku ühessegi riigikogu otsusesse ega valitsuse ettevalmistatud eelnõusse. Kuidas te valitsusjuhina saaksite ühiskonda julgustada või öelda, mismoodi peaks Rein Raud taastama oma usu? Mida te soovitaksite?

No see on rohkem Rein Raua probleem. Mida ühiskond arvab, seda ma üritasin teile kirjeldada, tuginedes eurobaromeetri uuringutele.

●●**Mis ajast need (eurobaromeetri uuringud – toim) täpselt olid?**

Need on sellesuvised uuringud ja need on suhteliselt värsked. Aga ka Eestis on tehtud järjest

avaliku arvamuse küsitlusi ja kui keegi tahab teada, mida avalik arvamus ühest, teisest või kolmandast arvab, võib ta pöörduda nende uuringute poole.

Kindlasti on ka nendes uuringutes teatud veapiirid olemas, kuid suures plaanis need siiski näitavad inimeste arvamusi, inimeste eelistusi.

●●**Teie valitsusjuhina ei tunneta siis praegu usalduskriisi?**

Ma tunnetan kindlasti seda, et Rein Raud ei usalda valitsust, Rein Raud peab valitsust moraalseteks vördjateks ja ma kindlasti ei pea selliseid arvamusi põhjendatuks. ○

VÄLJAVÕTTEID

Rein Raua artiklist „Back in the USSR” (EPL 29.10)

●●Silvergate'i skandaaliga on Eesti taassisenenud postsovetlikku ruumi.

●●[T]ipp-poliitikud valetavad, jahmatava enesekindlusega ja ilma erilise fantaasiata, vaevumata isegi üritama anda oma sõnadele vähimatki usutavust.

●●Mida tähendab sisuliselt praegu minu jaoks piisava selgusega ilmsiks tulnud, mis sest, et kohtus tõestamata parteide rahastamise mehhanism? Seda,

et Eesti riigis võib osta seadusi ja häält.

●●Mul ei saa olla enne praeguse olukorra väga põhjaliku muutmist enam usku mitte ühessegi riigikogu otsusesse ega valitsuse ettevalmistatud eelnõusse.

●●Kuidas peab tundma end ühiskond, mis on suures osas veendunud, et teda valitsevad moraalsed vördjad? Kes üldse ei suuda, need lähevad ära.

Riigi toimimise usaldusväärsuse järgi on Eesti Euroopa Liidus seitsmendal kohal.

Kui keegi tahab teada, mida avalikkus arvab, võib pöörduda uuringute poole.

No see jäägu juba nimetaja südametunnistusele, mina sellise väitega kindlasti ei nõustu. Kindlasti ei võiks üks avaliku elu tegelane – või nagu teie ütlesite arvamusiidrid – pretendeerida kogu ühiskonna arvamusele. Kui keegi

usaldusväärsus ja minu meelest ei anna konkreetset uuringud ka arvamusiidriks pretendeerivale inimesele õigust rääkida ühiskonna nimel ja tembeldata kedagi moraalseteks vördjateks.

●●**Rein Raud viitab, et temal**

Päästeamet kuulutab välja
PROJEKTIKONKURSI
“Õnnetuste ennetamine 2013”
mittetulundusühendustele

Projektikonkursi eesmärgiks on kaasata kodanikeühendusi elanikkonna ohuteadlikkuse suurendamiseks, et kujundada inimestes õnnetusi ennetavaid hoiakuid ja käitumist.

Päästeamet toetab kodanike initsiatiivil tekkinud uuenduslikke ideid tule- ja veeõnnetuste ennetamiseks ning nende raskete tagajärgede ärahoidmiseks.

Konkursil osalemiseks tuleb taotlus koos lisadega saata
10. detsembriks 2012 Päästeametisse e-posti aadressil:
rescue@rescue.ee

Lisainformatsiooni konkursi kohta leiab Päästeameti koduleheküljelt

www.rescue.ee/projektikonkurs

Briti kohus ei tunnistanud Anna-Maria Galojani vahistamismäärust

Vaidlus

Justiitsministeerium teatas eile õhtul, et neile saabus Interpoli kanalite kaudu info, et Ühendkuningriigi ja Mandri-Euroopa õigussüsteemi erinevuse tõttu on Ühendkuningriigil õigusasutuse definitsioonist teine arusaam. Sellest tulenevalt ei tunnistanud seal Eesti justiitsministeeriumi koostatud Euroopa vahistamismäärust (EAW) endise Reformierakonna poliitiku Anna-Maria Galojani kohta.

Eesti süsteem on justiitsministeeriumi teatel analoogne näiteks Leedu ja Taaniga,

kus jõustunud kohtuotsuse täitmiseks koostab Euroopa vahistamismääruse justiitsministeerium. „Varasemas praktikas ja juhtumitel ei ole Eestil Ühendkuningriigiga sellist vastuolu tekkinud ja kindlasti püüame saada täpsemat informatsiooni, kuna – nagu varem öeldud – Eesti riik ei ole sellises loovutamismenetluses osaline ja seetõttu saame infot läbi Interpoli ja keskkriminaalpolitsei kriminaalteabe büroo,” teatas justiitsministeerium.

Galojani loovutamise menetlus jätkub teise astme kohtus. Pärast täpsema info saamist – kui Ühendkuningrii-

Anna-Maria Galojan

Foto: Ilmar Saabas

gi kohtupraktika peaks eeldama Eesti seadustikus Euroopa vahistamismääruse väljaandmise täpsustamist – analüüsib justiitsministeerium olukorda ja lubab sellest ka avalikult teada anda.

Kohus mõistis Galojani mullu mais viieks kuuks realselt vangi ligi 60 000 euro omastamise eest ajal, mil ta oli MTÜ Eesti Euroopa Liikumise juht. Pärast karistuse jõustumist ei ilmunud Galojan vanglasse karistust kandma, vaid põgenes Suurbritanniasse, väites põhjenduseks, et teda kiusatakse Eestis taga. ○

Vahur Koorits

EAS ei suutnud õigustada lõviosa ebaseaduslikult jagatud toetusi

Rahajagamine

Toetuse tagasinõudega silmitsi seisvad ettevõtted pole veel EAS-i vastu koondunud.

Tuuli Jõesaar

tuuli.joesaar@epi.ee

Eile erakorraliselt kogunenud EAS-i nõukogu kuulas ära juhatuse ettepanekud, kuidas lahendada seadusvastaselt välja makstud riigiabi küsimus: kui paljudelt ettevõtetelt tuleb raha tagasi küsida ja kui mitmel juhul õnnestub riigiabi tagantjärele seadustada. EAS-i juhatuse suutis lahendused välja pakkuda 37-le abi saanud projektile 58-st. Paraku olid need projektid väiksema rahalise ulatusega ja neile makstud toetussumma oli vaid 1,8 miljonit eurot kokku 8,5 miljoni eurosest ebaseaduslike toetuste kogusummast.

Praegu on seega endiselt ilma lahenduseta 21 ettevõtet, kellele maksti välja lõvi-osa toetussummasid – 6,7 mil-

jonit eurot. Peale selle jätkub lahenduste otsimine kolmele projektile, mille puhul välisauditid tuvastasid samalaadseid rikkumised kahe miljoni euro väärtuses.

EAS-i nõukogu esimees Cinzia Siig ei nimetanud ühtegi konkreetset lahendust, mida saaks ettevõtetele puhul rakendada. „Nendega töö alles käib ja ei tahaks siinkohal spekulda. Mõni lahendus on valutum ja mõni vähem valu-

välja pakkuda saab, kui riigiabi on välja makstud seadusvastaselt ja selle seadustamiseks põhjendusi pole. Peale tagasimakse on aga raske leida muid seaduslikke variante.

Samuti on tegelikult endiselt lahtine nende 37 projekti saatus, mille kohta juhatuse oma ettepanekud tegi. Mis ettepanekutega on täpselt tegemist, EAS eile ei selgitanud, kuid oletada võib, et tegu on riigiabi tagantjärele seadustamise sooviga. Igal juhul peab need ettepanekud heaks kiitma rahandusministeeriumi eesotsas ministeeriumi Jürge Ligiga. Kas ministeerium

lubab ebaseaduslikult välja makstud riigiabi tagantjärele heaks kiita, pole veel kindel. „EAS on lubanud rahandusministeeriumile kontrolli puudutavad materjalid esitada oktoobri lõpuks. Praeguseks ei ole neid veel saanud,“ ütles rahandusministeeriumi avalike suhete nõunik Mailin Aasmäe.

Ilma lahenduseta on 21 firmat, kellele maksti välja 6,7 miljonit eurot toetust.

tu. Lihtsaid lahendusi ei ole ja lahendused ei saabu kohe,“ ütles Siig ja lisas, et EAS-i juhatusele oodatakse uusi kokkuvõtteid ja ettepanekuid 22. novembriks, nõukogu järgmiseks kogunemiseks.

Sellel põhjal on praegu raske ette kujutada, milliseid lahendusi EAS-i juhatuse veel

EAS-i nõukogu esimehe Cinzia Siigi sõnul tuleb esmajärjekorras ettevõtjad päästa.

Foto: Raul Mee / Äripäev

Tagasimaksete oht on paljusid abi saanud ettevõtteid kindlasti äärmiselt pahandanud, kuid vähemalt praegu pole kohtuse pöördumise või muidu protestijad esile astunud. „Sellist otsust tagasisidet pole veel tulnud,“ ütles Siig.

Siig kinnitas, et juhatuse töö hindamiseni ei jõuta enne, kui ettevõtete probleemid on lahendatud.

„Sama küsimust (juhatuse vastutuse kohta – T. J.) esitasid mitmed nõukogu liikmed. Oskan selle kohta öelda vaid seda, et hetkel on vara süüdimõistvat otsust teha ja ennekoike seame prioriteediks ettevõtjate päästmise. Kui tõde on selgunud, siis vaatame, mismoodi edasi liikuda. Ilmselge on see, et selliseid vigu tulevikus tekkida ei tohi,“ ütles Siig. ●

KONTROLL

Projekte veel ei avalikustata

EAS-i kontrolli tuvastas 58 projekti kogumaha 8,5 miljonit eurot, mille puhul oli rikutud riigiabi andmise seadust: abiraha anti ka ettevõtetele, mis olid juba alustanud tegevust, mille alustamiseks toetust küsiti. Sellega rikuti Euroopa Komisjoni määrust ja see toob kaasa toetuse tagasinõudmise.

EAS ei avalikusta probleemsete toetuste saajaid ega projektide loetelu enne, kui on lõplikult selgunud, kes peavad raha tagasi maksma.

NÜÜD UUEM JA ILUSAM LAAGRI KESKUS!

Pärnu mnt. 558a, Saue vald, Harjumaa

MAKSIMARKET

OLED OODATUD!

LAAGRI MAKSIMARKETI TAASAVAMISE ERIPAKKUMISED SÄÄSTUKAARDIGA 01.-04.11.2012

Maks & Moorits
Kodune hakkliha
450 g

jahutatud
/4.42 kg/

2.69
1.99

-26%

Kleenex Ultra Soft
Premium tualettpaber
8 rulli

3-kihiline
/0.24 rulli/

2.95
1.89

-35%

Melissa Zappa
tolmuimeja

1800W,
must/hall

57.00
36.90

-35%

KÕIKIDELE KLIENTIDELE

Hele õlu Saku Originaal 4,6%

6x0,568 l / 1.05 l/
Tähelepanu!
Tegemist on
alkoholiga.
Alkohol võib
kahjustada
Teie tervist.

+ pant 6x0.08

3.59

PÄEVAPAKKUMISED:

NELJAPÄEVAL, 1.11

Huggies Super Dry
Jumbo mähkmed

nr 3 5-9 kg, 58 tk
/tk 0.12/
nr 4 8-14 kg, 50 tk
/tk 0.14/
nr 4+ 10-16 kg, 44 tk
/tk 0.16/
nr 5 12-22 kg, 40 tk
/tk 0.17/

12.05

6.99

-42%

REEDEL, 2.11

Valio Atleet
Originaal juust
500g

/4.78 kg/

3.55

2.39

-32%

LAUPÄEVAL, 3.11

Dr. Stern kasside
konservtoit tarrendis
100g

küüliku-kana-pardiliha,
lõhe-tuunikala-forelli
/4.50 kg/

0.79

0.45

-43%

Dr. Stern Premium
kuivtoit koertele
2kg /1.70 kg/

5.15

3.39

-34%

PÜHAPÄEVAL, 4.11

Paulig Classic
kohv 500g

filterkohv,
kannukohv
/6.98 kg/

4.69

3.49

-25%

SÄÄSTUKAART PLUSSIGA MAKSMISEL:

NELJAPÄEVAL, 1.11

kondiitritooted -10%

REEDEL, 2.11 joogid -10%

LAUPÄEVAL, 3.11 beebikaubad
ja -toidud -10%, laste rõivad -20%

v.a sokid, sukkpüksid, pesu ja õõpesu

PÜHAPÄEVAL, 4.11

pesupulbrid ja -vahendid -20%

LAUPÄEVAL, 3. NOVEMBRIL:

Kell 12 esinevad

KOIT TOOME
JA JORMA
PUUSAAG

Kell 12-14 rõõmustab lapsi **JÄNKU-JUSS**, kes mängib tähekaardi mängu ja kutsus batuudile hüppama!

Kell 14-16 korraldab **JÄTSI YETI** lastele vahvaid mängu ja jagab auhindu.

Kell 16-18 teeb suu magusaks **KALEVI DRAAKON!**

TTÜ rajab võimsa spordikompleksi

Pealinn

Uus kompleks toob

Mustamäele jalgpalliväljakuga staadioni, tenniseväljakud ja ujula.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@ep.ee

TTÜ haldusdirektori Margus Leivo sõnul on esimene eesmärk jõuda selleni, et detailplaneering vastu võetaks. „Loodetavasti selle kehtestamisega probleeme ei teki, kuna looduskaitsealadele ei ehitata. Kui detailplaneering vastu võetakse, siis tekib meil võimalus otsida koostööpartnereid. Staadioni osas on kindlasti atraktiivne pool sport-

vahendeid lähima kümne aasta jooksul sinna planeerida ei saa, sest oleme arendanud ja kaasaajastanud oma teadus- ja õppe-tegevuse võimalusi nii oma kui ka Euroopa Liidu tõukefondide vahendite eest. Meie kogu võhm on praegu läinud sinna,” lausus Leivo.

TTÜ 11 aastat tagasi renoveeritud praeguses spordihoones aadressil Ehitajate tee 4 on kaks sulgpalliväljakut, aerobikasaalid, jõusaal, jooksurada ja 1050 pealtvaatajat mahutav suur saal korvpalli, võrkpalli või saalihoki austajatele.

„Praegune spordihoone on Ehitajate tee kõrval ja me läheme sealt maa-alaga edasi kuni Sütiste teeni välja. Üks hoone on olemas ja kolm planeeritud. Tuleb täismõõ-

metega staadion jalgpalliväljakuga, ujula ning mängudemaja. Mängudemaja juurde planeerime just tennist ja sulgpalli, sest ole-

masolevas majas on ruumi korvpallile ja võrkpallile,” lausus Leivo.

Projekti maksumus pole tema sõnul veel paigas. „Kujutan ette, et staadion võiks olla umbes kolme kuni nelja miljoni euro piires, ujula kümme miljonit eurot ja mängudemaja viis miljonit eurot. Täpsed arvud paneb paika riigihange ja kokkulepped arendajaga,” ütles Leivo.

Planeeringuga minnakse praeguselt territooriumilt edasi Sütiste teeni välja.

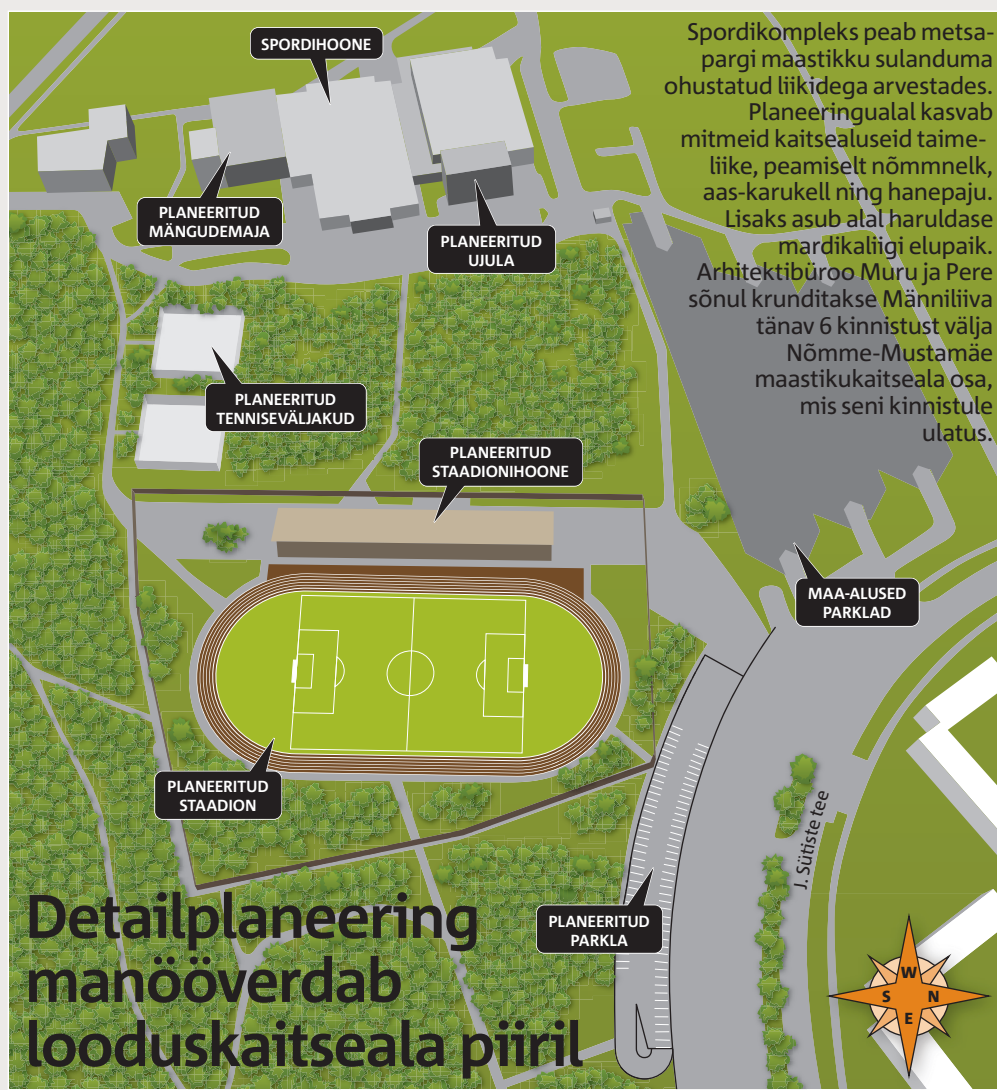
mängud, eriti jalgpall. Seega spordiklubid või Eesti jalgpalli liit on arvestatavad läbirääkimispartnerid,” selgitas Leivo.

Tallinna linnavalitsus teatas eile kavatsusest detailplaneering algatada.

Kõvad mehed

„Oleme väga kõvad mehed, kui saame sellest kolmest hoonest lähema viie aasta jooksul ühe valmis. Ülikool omi-

PLANEERING

Spordikompleks peab metsapargi maastikku sulanduma ohustatud liikidega arvestades. Planeeringualal kasvab mitmeid kaitsealuseid taimeliike, peamiselt nõmmnelk, aas-karukell ning hanepaju. Lisaks asub alal haruldase mardikaliigi elupaik. Arhitektibüroo Muru ja Pere sõnul krunditakse Männiliiva tänav 6 kinnistust välja Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala osa, mis seni kinnistule ulatus.

Tema sõnul on selline tervikuna läbi mõeldud spordikompleks Eestis unikaalne.

„On olemas üksikobjektidena staadion, tennisehall, ujula ja sportmängude hooned. Aga et kõik oleks koonduvad ühte alasse ja saaksime universaalselt kasutada olme-poolt ja nii-öelda toetavat ja teeninduspoolt, seda praegu vist mujal väga ei teagi,” ütles Leivo. ●

KOMMENTAAR

Peeter Pere

arhitekt

Lahendus korrastab linnaruumi. Transpordimaa sihtotstarbega kruntidele kavandatakse parkla, busside lõpp-peatuse seisuplats ja ühendustee. Näiteks antakse lahendus J. Sütiste tee äärde jäävale linnaliinibusside parklale. Moodustatakse krunt Tallinna Linna transpordi AS-i ümberistumise- ja busside seisuplatsidele ja antakse ehitusõigus ühe hoone rekonstrueerimiseks, kuhu on kavandatud bussijuhide puhkeruumid ja seisuplatsi administreerimine. Bussijuhitööpäev kestab 11 tundi, sellest kaks tundi järjest peab olema aeg, kus ta saab pikali visata ja einet võtta, rekonstrueeritav hoone ongi kasutuses, et võimaldada puhkevõimalusi.

Kastelli – energiasäästlik kodu põlvkondadeks!

10 % soodsamalt!

Lugupeetud majaehitajad!

Pakume kõiki Kastelli maja- ja suvilapakette kuni 15. novembrini 10 % soodsamalt. Alustame projekteerimisega juba sügisel. Nii säästame aega ja raha, et kevadel, parimal ehitamise alustamise ajal, oleks ehitustöödeks vajalik eeltöö juba tehtud.

Olete oodatud kliendipäevale 10.11.2012 Elvas, Kase tänav 29.

Head uut ehitushooaega soovides,

K-Majad OÜ
Jaama 2, 11621 Tallinn
6690 504; 6690 503
info@kastelli.com
katrin.sutt@kastelli.com

www.kastelli.ee

KASTELLI

Tartu restoran Volga saab endale tippkokast omaniku

Söögikoht

Kuulsast söögikohast kaovad valged laudlinad ja lisanduvad live-esinemised. Nimi jääb samaks.

Ann-Mari Nergi
ann-mari.nergi@ep.ee

Ärimees Rein Kilgile kuuluvas Küttri tänav 1 hoones 2009. aastast tegutsenud restoran Volga sulges läinud nädala lõpus uksed.

Tartu üheks sümboliks ja legendaarsemaks söögikohaks kujunenud restorani koos Athena kultuurikeskusega juhtis nelja aasta jooksul toitlustus- ja meelelahutusäris tuntud Olga Aasav, kellele kuulub Tartus veel Atlantise hoonekompleks. Aasavi sõnul sai üürilepingu ülesütlamise peapõhjuseks just kultuurikeskus, mida polnud erakapitaliga võimalik ülal pidada.

„Mina olen harjunud majandama tervikut, Atlantis koos oma ööklubi, restorani ja konverentsikeskusega on selle hea näide. Sellepärast ma ei näinudki võimalust, et mina jään ainult restoranipoolle ja Athenasse tulevad uued rentnikud,” selgitas Aasav. „Olen

Restoran Volga on praegu suletud.

Foto: Jassu Hertsman

otsustanud, et lähen teist teed. Mul on juba muud suunad ja tahan proovida kätt hoopis teises Tartu väga tuntud kohas, aga praegu on sellest veel vara rääkida.”

Rein Kilgi Küttri tänavaja maja uueks allüürnikuks saab Tartu kohvikute-restoranide Werner, Cafe Truffe ja Meat Market omanik tippkokk Joel Ostrat, kes lubab avada majas tänava detsembris samanimelise, aga hoopis teise näoga söögikoha.

Juba praegu Tartu kesklinna kõige magusamates kohtades tegutsev Ostrat rääkis, et menüü ja programm tehakse täiesti ümber, sest ainuü-

si restoranipoolle on ruumi palju ja olemas ka lava, kus saab korraldada džässi- ja popisugemetega live-esinemisi. „Meie heaks eeskujuks on Tallinna vanalinna asuv restoran-klubi Clazz, millesarnast sooviks nüüd ka Tartusse teha. Aga nimi Volga säilib tõepoolest. Kui ma selle ära võtaks, ei julgeks ma enam Tartus ringi liikuda,” naerab Ostrat. Samuti lubab ta, et Volga jääb hinnasõbralikuks, sest eesmärk on hoida majas melu ja rahvast. „Tahame muuta koha lihtsamaks ja valged laudlinad kaovad ära, et inimesed ikka julgelt sisse astuks ja end mugavalt tunneks.” ●

KILK PANKROTIS

Tartu maakohus kuulutas eile välja Rein Kilgile kuuluva AS-i Lõuna Toiduainetetööstus pankroti. Ettevõttel on halduri teatel võlgu kokku vähemalt 15,4 miljonit eurot. **Delfi**

VIKING LINE'I PALGAD 40% VÄIKSEMAKS

Viking Line kavatseb tuua Tallinna-Helsingi liinil sõitva XPRS-i Rootsi lipu alt Eesti trikoloori alla, mistõttu reederile hakkavad kehtima Eesti maksumeadused ja soodustused. Aga

mis peamine, Viking Line'i hinnangul saab eestlastele maksta 40% väiksemat palka kui soomlastele. Niiviisi kavatseb Viking Line säästa aastas mitu miljonit eurot. **Delfi**

HARIMATUD EHITAJAD

Uuringu „Ehitusharidus ja ehitustööjõud Eestis” järgi vajaksid ligi pooled küsitletud ettevõtteid kohe juurde mõnd töötajat, samal ajal on ligi 50% ehitustöölisi erialase hariduseta. **Delfi**

SAMPO KASUM

Sampo pank sai Eestist tänavu esimese üheksa kuuga 58,3 miljonit eurot kasumit, mida on 35% rohkem kui mullu samal ajal. Üheksa kuuga suurenendas pank tulusid 4,4%. **Delfi**

Jäätmefirmad taotleavad eluaegset veoõigust

Foto: Tilt Blaai

Prügilobi

Prügivedajad soovivad veokonkursid lõpetada ja ise hinda määrata.

Andres Reimer

andres.reimer@ep.lee

Riigikogu keskkonnakomisjon võtab teisipäeval vastu jäätmekäitlejate delegatsiooni, kes soovib jäätmekäitlusseaduse muutmiseks teha lõpu omavalitsuste korraldatavatele prügiveokonkurssidele. Nad taotleavad õigust vedada prügi oma praegustes tegevuspiirkondades tähtajatute lepingutega ehk põhimõtteliselt igavesti.

Jäätmekäitlejate liit koostas jäätmeseaduse muutmiseks mahuka ettepaneku pärast seda, kui liitu mittekuuluv Ida-Virumaa ettevõtja Nikolai Ossipenko tõrjus palju odavama pakkumisega Tallinna viie linnaosade prügiveokonkursil kõrvale senised turuliidrid Eesti Keskkonnateenused (endise Veolia) ja Ragn-Sells.

Tallinn määrab hinna

Liidu tuumikliikmed Eesti Keskkonnateenused ja Ragn-Sells võitlevad seaduse muudatusettepanekutega Tallinna plaani vastu luua keskkonnameti juurde jäätmekäitluskus, mis võtaks ettevõtjatelt üle tallelinlastega lepingute sõlmimise ja määraks ka teenuse lõpphinna. Keskus hakkab korraldama konkursse nii jäätmekäitluskohtadele kui ka vedajatele.

„Kui seni määras hinna konkurss, siis Tallinn loob monopolise süsteemi, millega hakkab prügiveo hinda otsustust-

korras määrama,” ütles Eesti Keskkonnateenuste juht Argo Luude. „Alguses on nende pakutav hind madal, kuid pärast läheb kallimaks. Hea näide on Tallinna bussiliiklus, kus konkurentsi pole ja iga kilomeetrit doteeriti ligi kahe euroga. Tartus, kus valitseb konkurents, maksti dotsatsiooni ligi neli korda vähem.”

Praegune jäätmete käitlemise süsteem toimib justkui kohalike elanike poolt hulgiostule tehtav ühishange, mis võimaldab osta teenust madalaima hinnaga. Selle tagajärjel saab veofirma õiguse ühes piirkonnas ainuiskuliselt jäätmeid koguda, kuid üksnes ettekirjutatud hinnaga. „Ettevõtja ei saa aastateks ette määratud hinnaga soovitud kvaliteeti tagada

matutega, kes tahavad veofirmat näiteks kohtusse kaevata.

Samuti avaldab jäätmekäitlejate liit riigikogu keskkonnakomisjonile saadetud kirjas pahameelt omavalitsuste vastutulelikkuse pärast, sest justkui liiga kergekäeliselt antavat vabastusi jäätmeveost. Nimelt võimaldavad omavalitsused hooajaliselt jäätmeveost loobuda suvekodude omanikel.

Peale maksmise loogika

Riigikogu keskkonnakomisjoni esimees Tõnis Lukas tunnistab, et jäätmekäitlejate lobitöö seab poliitikutud keerulise olukorda. „Ühelt poolt ei saa me jätta tähelepanuta nii mõjuka organisatsiooni pöördumist, kuid samas oleks vale hakata vaid ühe omavalitsuse – Tallinna näite

põhjal kiirustades seadust muutma,” lausus Lukas. „See, kas Tallinnas läheb uue süsteemiga hind tegelikult alla, selgub alles protsessi käigus. Jäätmekäitlejad käsitlevad oma pöördumises prügi kui maavara ja võib-olla peavad nad selle loogika kohaselt tulevikus jäätmevaldajale hoopis peale maksta.”

Riigikogu keskkonnakomisjon menetleb praegu valitsuse ettepanekuid, millega jäätmeseadus viiakse vastavusse Euroopa Liidu direktiividega, piiramaks ohtlike ainete kasutamist elektri- ja elektroonikaseadmetes, reguleerides valmis- ja turustajate kohustusi seadmete turule laskmisel.

Liikmete ühishuvide esindamiseks asutatud jäätmekäitlejate liit koondab 36 ettevõtet. ●

Argo Luude: alguses on nende hind madal, kuid pärast läheb kallimaks.

ja sellepärast püüabki klientidele erinevaid lisatasusid määrata,” selgitas Luude. „Kui meie ettepanekud leiavad toetust, siis tekib prügiveole vabaturg ja inimene võib ise valida, kellega lepingu sõlmib.”

Luude seadis kahtluse alla abilinnapea väite, et uus jäätmekorralduskeskus suudab teenindada kõiki prügiveolepinguid vaid kaheksa klienditeenindajaga. Praegu töötab linna teenindavates prügiveofirmades ligi poolsada klienditeenindajat, kes näevad kurja vaeva, et toime tulla lepingutingimuste üle läbi rääkida soovivate klientidega või rahulole-

Sarapuu: Tallinn juhindub poliitilisest tahtest prügi hinda alandada

Intervjuu

Andres Reimer

majandusajakirjanik

Tallinna abilinnapea

Arvo Sarapuu kinnitab, et prügikäitluse hinda on võimalik alla saada üksnes linna konkurssidega.

●● Mis on teie arvates jäätmekäitlejate liidu ettepaneku taga vabastada prügiturg omavalitsuste korraldatavatest konkurssidest?

Jäätmekäitlejate liit soovib saavutada täiesti ebaloogilist asja, et prügiveodu hakkaks toimuma ilma konkursita ja iga vedaja saaks oma piirkonnas vedada tähtajatult ehk siis kuni Päikese kustumiseni. Nad räägivad justkui vabaturu loomisest, kuid vabal turul toimub pakkujate vahel konkurents, nemad aga tahavad konkursidest vabaneda ja hakata ise hinda määrama.

●● Miks te loote keskkonna-

ameti juurde uue üksuse, mis hakkab jäätmekäitlejate asemel ise elanikega lepinguid sõlmima?

Me tahame, et inimesed saaksid kindlustunde. Kui varem võis prügiveodaja lihtsalt ära kaduda ja siis polnud inimesel kellegi poole pöörduda, siis nüüd hakkab veo eest vastutama linn. Samuti on inimestele tagatud, et neile ei hakata põhjendamatult lisatasusid juurde kirjutama – näiteks väravatasude või tühisõitude eest. Seniajani polnud välistatud, et autojuht jäi oma ajagraafikuga jänni ja jättis mõne maja juurde lihtsalt sõitmata. Põhjenduseks toodi hiljem, et mõni auto oli prügikasti kinni parkinud, ning kliendilt nõuti tasu tühisõidu eest.

●● Kuidas võivad tallinlased olla kindlad, et linn ei kasuta uut jäätmekorraldusüksust oma eelarveaukude lappimiseks ja hind hakkab tõusma?

Linnavõimu poliitiline eesmärk on saada prügiveo hinnad alla ja muuta prügi hind inimestele läbipaistvaks. Meil pole kavatsust hakata uue süsteemi abil linnakassasse lisatulu teenima. Prügi käitlemise hind koosneb prügilas väravatasust ja tasust prügi veo eest. Linn lisab omalt poolt üksnes selle raha, mis kulub kuni kaheksa klienditeenindaja palkadeks,

ja mingid kulud teenuse arendamiseks. Kui seni on jäätmekäitlusfirmad selgitanud, et hinnad saavad erinevatel põhjustel üksnes tõusta, siis käitluskoha konkurss andis ootuspäraselt vastupidise tulemuse: väravatasu langes seniselt 45 eurot tonni prügi eest 20,3 euron. See on väga märkimisväärne tulemus, sest käitluskoha kulu moodustab 60 protsenti prügiteenuse kulust. Jäätmeveokonkurss tõi samuti hinna oluliselt allapoole.

Vana süsteem andis nendele ettevõtetele, kellel on jäätmekäitluskoht, võimaluse oma kulusid siluda. On olnud juhendeid, kus oma firma autod ei maksnud väravatasu. Nüüd me tegime jäätmekäitluskohtadele eraldi konkursi ning turule pääsevad ka need, kellel oma jäätmekäitluskohta pole.

Kõik faktid räägivad praegu hinna alanemise kasuks, ühtegi fakti, mis tõestaks prügiveo kallinemist meie süsteemi läbi, pole olemas.

●● Millal liituvad uue käitlussüsteemiga ülejäänud linnaosad?

Praegu hakkab uus süsteem 2013. aastal kehtima vaid viies linnaosas. Vanad jäätmeveolepingud ülejäänud kaheksale linnaosale hakkavad kohe seejärel lõppema ning siis liituvad ka need piirkonnad uue süsteemiga. ●

Tammsaare Karin tegi Riia linnas väikese imeteo

Arvustus

Andres Laasik
toimetaja

Elmo Nüganeni Riias lavastatud „Tõe ja õiguse” neljanda osa aine line lavastus „Maa ja armastus” liigutas läti publikut.

Ütelda, nagu oleks tegemist Riia linna vallutamisega, oleks suurustamine, sest kaunis teatrikunst on nii Lätis kui ka Eestis armastatud ja kiidetud, kuid ühiskonnas mitte ülearu tähtis. Kuid saali täit esietenduse vaatajaid liigutas kõigile eestlastele tuttav Karini ja Indreku lugu küll, tükki kuulati suure tähelepanuga, naurupurtsused olid sagedased ja näitlejate tehtav paistis inimesi puudutavat.

Just nimelt Karini ja Indreku lugu ja mitte vastupidi, ka kavalehel on esimene tegelane Kärina Pasa ehk maakeeli Karin Paas, keda mängib väga kaasakiskuvalt Dita Lūriņa. Ütleme, et tegemist on väikest viisi teatrilava imega. Eestist tulnud vaatajale võib jää-

da mulje, et Läti Rahvusteatri etenduse Karin on noorim lava-Karin, keda kunagi nähtud. Tegelikult on Lūriņa teatritee kestnud juba kümmekond aastat, ta nooruslik kogematus lihtsalt paistab nii ehe, et ümberkehastumine võtab aastad rolli turjalt. Karin käib vastuolude noateral, mängides noort naist lollikesena, kuid jäädes ühtlasi oma armastuse ja elujanuga publiku jaoks tõsiselt võetavaks.

Tammsaare oli vaimukas

Dialogi nüansse mitte tabava eestlase jaoks kujunes üllatuseks, et Tammsaare teos leidis läti publikus nii hea väljundi, mida kinnitas elav reaktsioon. Vaimukas autor on see meie klassik, seda võib Nüganeni võõrsil tehtud lavastusest kogeda.

Esietendusejärgses melus kohtas arvamusi, et Dita Lūriņa pole seni saanud Rahvusteatri laval eriti palju tööd ja et Karin on esimene suur roll, millega ta end tõestas. Seegi pole päris nii, sest vaid paar aastat tagasi tegi ta nimirooli von Horváthi suurepärases „Kazimiris ja Karolinas”, mille Karolina on Karin Paasiga

Karin (Dita Lūriņa, roosas kleidis) tahab moodsa naise kombel saada endale kõike ja kohe.

Foto: Läti Rahvusteater

veidi sama verd. Ent Lūriņa erilise esiletõusu väidet tasub tõsiselt võtta, sest õnnitlusi sadas esietenduspeol kui külusesarvest. Esietendusejärgsel väiksel vastuvõtul torkas silma seltskonnafotograafide kohalolu. See on ka arusaadav, sest paljud suure ja vägeva trupiga Läti Rahvusteatri näitlejad on sealmaal mängitavate teleseriaalide kaudu saanud suurteks rahva lemmikuteks. Muide, ka Lūriņa on kogunud tuntust televisiooni-Martana.

Riia Rahvusteatri suurel laval „Maa ja armastus” lavastust näinud inimestel on põhjust ahastada, et Linnateatri suur saal chitamata jäi, sest suure lava kujundus ja selle võimsad ruumilised kujundid on suurim erinevus Tallinna Linnateatri lavastusest. Lavale loodud ehitist paneb vaataja õhku ahmima. Aga ainult Eestist tulnud vaataja, sest lätlane olevatki sellistega harjunud. „Kuna lava ehitamine võtab siin oluliselt rohkem aega, erineb ka Läti teatrite tööriist: proovid algavad juba kell kümme, et jõuaks õhtuse etenduse lava valmis,” kurtis Elmo Nüganen sinise teatriinimese jaoks harjumatu uhke lavakujundusega Läti teatri tavalisid.

Läti ja ka Eesti lavakujundusklassiku Andris Freibergi lava kujutas endast suurt ruumi, mille 1920. aastate modernistlik stiil ei jää oma näidete poolest maha kuulsale „Hercule Poirot” sarja mallidest, olles disaini kunsttükki. See ruum on nii salong kui ka pangaboksidega ärisaal, sõltuvalt valgustusest. Ruum transformeerub prožektorikiirte ja liidab eri teemad ühtseks. Kõik kokku on üks suur kasiinomäng, mis

käib nii äris kui ka abielusuhetes. Indreku (Uldis Andže) Karinile raha andmine ühendab äri ja armastuse.

Ere näitlejamäng, tantsuline liikumine, poodiumide tõus ja vajumine, kostüümid ja valgus moodustavad mängulise visuaalse kujundirea, mis seob teemasid ja võimendab neid. Võib kahtlustada, et traditsioonilise-modernistliku kunsti skaalal on „Maa ja armastus” lavastus Läti Rahvusteatri tavalise publiku jaoks veidi ägeda võitu. Teatri publiku keskmise iga on silma järgi hinnates

Lavastust Riia laval näinutel on põhjust ahastada, et Linnateater suure saalita jäi.

üle kuuekümnepäevase, mida meil kohatab vaid mõnel Estonia etendusel, kuhu satub rohkem turiste. Vahest saab sellega seletada publiku sooja, aga sugugi mitte tormilist aplausi, mis ei vastanud päriselt kuulamise-vaatamise heatahtlikkusele.

Etendust müüakse hästi

Publiku silmis läbikukkumist pole Tammsaarel Riias siiski karta, Nüganen väitis, et tulevase etenduse on hästi müüdud. Ka paistis teatri juhtkonna pärast etendust väljendatud rahulolu mitte ainult südamele, vaid ka siiras. Oma rolli mängib edus ka aktuaalsus. Mitu läti näitlejat kinnitas eesti kolleegidele, et nende jaoks ei ole sugugi tegemist klassikaga kusagilt kaugelt maalt, vaid looga, mis on iseloomulik tänapäeva Lätile. Elmo Nüganen viis Tammsaare Riiga kohale, võiks öelda kokkuvõtteks. Ehk toovad Nüganen ja Tammsaare kahe peale Läti

Rahvusteatri uhkesse kullaga kaunistatud saali ka rohkem nooremat publikut.

Päriselt ei saadud läbi kaotusteta. Liga Liepiņa mängis Indreku ema Marit siira helusega, kuid jäi oma tulekute-minekutega suures ruumis tagasihoidlikuks, hoolimata Jaak Jürissoni lavastusele loodud muusika tublist toetusest. Osa monolooge jäi veidi hõredaks, kuigi lavastaja oli nende lugejad asetanud eeslavale päris publiku ette nii-öelda suurde plaani. Väikse saali jaoks hästi konstrueeritud dramatisering ei toiminud suures ruumis kõiges. Aga need iluvead kinnitasid reeglilt. Tegemist polnud Tallinna lavastuse mehaaniliselt Riiga ülekandmisega, vaid loova protsessiga, kus samad teemad uuesti ette võeti. Kõige raudsemalt tõendab tehtu loovust peategelase Karini roll, mis on väärt näitlejatöö.

Autori sõidutas Riiga ja tagasi Tallinna Linnateater. ●

„Maa ja armastus”

LAVASTUS

„Zeme un Milestība. Kärina. Indreks”

A. H. Tammsaare „Tõe ja õiguse”

4. osa põhjal

Lavastaja ja dramatiseringu

autor: Elmo Nüganen

Kunstnik: Andris Freibergs

Kostüümikunstnik: Kristīne

Pasternaka

Muusika: Jaak Jürisson

Osades: Dita Lūriņa, Uldis Anže, Zane Jančevska, Jānis Skanis, Normunds Laizāns, Liga Liepiņa, Daiga Gaismaņa, Daiga Kažociņa, Indra Burkovska, Anete Saulīte, Inga Misāne, Indra Roga, Ģirts Jakovļevs

Esietendus Läti Rahvusteatri suurel laval 25. oktoobril

Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon
Estonian Association of Business and Professional Women

9. novembril kl 11.30-17.30

rahvusvaheline konverents Tallinki konverentsisaalis, M/S Victoria I pardal, D-terminalis

Tule osale kindlasti!

EESTI KASUTAMATA VÕIMALUS

Naiste ja meeste võrdne kaasamine ühiskonna juhtpositsioonidele. Soolise tasakaalu mõju minu, ettevõtete ja riigi käekäigule. Euroopa edulood ja läbikukkumised.

Norra – **Gunvor Eldegard**, Norra Parlamendi liige,
Eirik Nestås Mathisen, Kuningliku Norra Saatkonna 1. sekretär
Šveits – **Sabine Schmelzer**, BPW International Euroopa koordinaator
Island – **Hildur Jonsdóttir**, Islandi peaministri nõunik
Taani – **Drude Dahlerup**, Stockholmi Ülikool emeriitprofessor
Soome – **Tuulikki Juusela**, Womco Ltd, juhatuse esimees
Eesti – **Rait Maruste**, Linnar Viik, Meelis Virkebau, Julia Laffranque
Tutvustav video: www.bpw-estonia.ee/tegevus/kasutamata-voimalus

OSALUSTASU 40 €
Registreeri kuni 5.11
parnu@bpw-estonia.ee
Programm ja lisainfo
www.bpw-estonia.ee
Sünkroontõlg

Tallinn Enterprise Board

Kaks naisterahvast abielluvad omavahel. Liivimaa anekdoot

Arvustus

Margus Tamm
kriitik

Anna-Stina Treumundi provotseerivalt passiivse pildikeelega isikunäitus tegeleb Eesti rahvusliku ajaloo tihendamisega.

Eestlase nagu on enamasti üsna turd, loid, ilma märkimisväärsuste näojoonteta ja kahvatu; üksnes siis, kui nad palava päikese käes töötavad, ilmub näole puna. Tütarlapsed (...) on veidi elavamad, hoogsamad, tööd tehes rõõmsamad ja armastavad seejuures laulda, mida meessugu just eriti ei tee. Kui me tahaksime selle üle kanda Tartu ümbruse naistele, siis tuleks üht-teist maha tõmmata. Ma pole muide siin ühtegi leidnud, kes võiks end ilusaks pidada.

Karl Ernst von Baer

loodus- ja arstiteadlane, kirjeldava ja võrdleva embrüoloogia rajaja

Anna-Stiina Treumund on Eesti kõige järjekindlamalt queer-temaatikaga tegelevaid noorema põlvkonna fotokunstnikke. Treumundi tööd on esimestest näitustest alates olnud tugevalt autoportreeelised, kuid soovi korral võib tema loomingus näha mõningast liikumist üksikult üldisele, isiklikult ühiskondlikule – näiteks dokumentaalvideos „Women”, mis räägib Tallinnas elavatest lesbilistest emadest, või tööd „Woman in the Corner” ja „Together II”, mis läbi queer-prisma suhestuvad kohaliku kunstiajaloo. Kunstnikutegevuse kõrval on Treumund organiseerinud avalikke LGBT-lugemisgruppe ja 2011. aastast on ta ka üks festivali Ladyfest Tallinn peakorraldajaid.

Seda, et queer-temaatika püsib Eesti ühiskonnas aktuaalne ja oluline, näitavad kas või toimuvad seadusandlikud otsingud ja vaidlused samasooliste paaride koosseisu reguleerimise üle. Veelgi ilmekam on, et samasoolise armastuse vastu võtavad ägedalt sõna inimesed, kelle ametipositsioon eeldaks tunduvalt paremat tänapäeva euroopalikus kultuuriruumis orienteerumist. Üks peamisi rohujuuretasandi hirmu ja vaenu põhjuseid näib lähtuvat rahvuslikust väljasuremishirmust. Väikerahvusluse vulgaardarvinistlik loogika ütleb, et kes ei paljune, sel pole ka ajalugu. Samasoolisest armastusest lapsi ei sünni, järelikult peab LGBT olema võõrkeha, millel pole kohta rahvuskehendi ajalooteadvuses.

Treumundi fotonäitus „Lilli, Reed, Frieda, Sabine, Eha, Malle, Alfred, Rein ja Mari” tegevuspaik on Eesti ajalugu: autor kasutab ret-

Anna-Stina Treumund, „Frieda” (2012)

rolikku visuaalesteetikat, stiili järgi paigutuvad kujutatud stseenid 19. sajandi lõppu ja 20. sajandi algusesse ning pildiallkirjadena toodud isikunimed ütlevad, et tegemist on eestlastega. Saatekest instruierib vaatajat lugema piltidest välja „jutustamata lugusid”, lugusid naistest, kes „elasid meestena, kes ei tahtnud alluda ühiskondlikele normidele, naistest, kes elasid naistega”. Treumundi jutustamistehnika puhul on huvitav, et pildid ise jäävad autori ettekirjutatud tõlgenduse suhtes irriteerivalt passiivseks: ilma taustainformatsioonita võiks kujutatud stseene pidada väi-

rolikku visuaalesteetikat, stiili järgi paigutuvad kujutatud stseenid 19. sajandi lõppu ja 20. sajandi algusesse ning pildiallkirjadena toodud isikunimed ütlevad, et tegemist on eestlastega. Saatekest instruierib vaatajat lugema piltidest välja „jutustamata lugusid”, lugusid naistest, kes „elasid meestena, kes ei tahtnud alluda ühiskondlikele normidele, naistest, kes elasid naistega”. Treumundi jutustamistehnika puhul on huvitav, et pildid ise jäävad autori ettekirjutatud tõlgenduse suhtes irriteerivalt passiivseks: ilma taustainformatsioonita võiks kujutatud stseene pidada väi-

võtta, siis – kogu lugupidamise juures kallite kadunud esivanemate vastu – näevad ajaloolised eestlased fotodel välja nagu puulased ja tohtlased. Sajanditagustel nägudel väljendatud emotsioonid paiknevad skaalal unisest vaenulikkuni. Enamasti ollakse lihtsalt kergelt hirmunud. Päevapiltliku püütud maarahva tuim ilme näib väljendavat pärsitud moraaliuniversumi, mis on programmeeritud vaid kümne käsuga. Parkunud palgeil puudub mängu võlu, kramplik kehakeel välistab kahemõttelisuse graatsia.

Õnneks leiab ajalooarhiividest ka hulga sümpaatsemaid kirjeldusi. Need pärinevad peamiselt kirjalikest allikatest. Näiteks krahv Ludwig August Mellini lühilugu „Zwey Frauenspersonen heirathen einander. Eine liefländische Anekdote” („Kaks naisterahvast abielluvad omavahel. Liivimaa anekdoot”) 1798. aastast. Lausa päiksekiirtena mõjuvad samast ajastust pärinevad pastor August Wilhelm Hupeli kirja pandud tähelepanekud oma tööst maarahvaga, kus ta mainib muu hulgas, et „eriti pisut vanemate abielunaiste käest saab niisuguseid asju teada, mida ise küsidagi ei söanda”. Kirjalike ajalooallikate põhjal ei olegi Eesti ajalooline rahvuskehend sugugi nii tuim ja tundetud, nagu fotodelt paistab.

Eelnevast võib järeldada, et emb-kumb, kas pilt või tekst, valetab. Nagu me teame, valetab üks pilt rohkem kui tuhat sõna.

Kui kujutada endale ette 19. sajandi lõpu fotosessiooni, siis oli tegemist küllalt vaevalise protsessiga. Pikki sekundeid või koguni minuteid kestev säriaeg, mis tipnes näkkukargava magneesiumiplahvatusega, ei saanudki fotografeerivate jaoks olla muud kui piinariikas ja tülpimust tekitav.

Seega on põhjust arvata, et sajanditagustel portreefotodel ilmnev emotsionaalne piiratus väljendas ennekõike tehnoloogilist piiratud ja kahemõtteline jäi kahe kaadri vahele.

Sinna, kaadrite vahele paigutubki Treumundi fotoseeria. Tema fotode näol pole seega tegemist pastiššide ega ka paralleelajaloo, ammugi

mitte rahvusliku ajaloo ümberkirjutamisega. Kõige kohasem oleks tema tegevust nimetada rahvusliku ajaloo tihendamiseks: lavastused toovad nähtavale selle, mida autentsed dokumendid nii edukalt varjavad – poolpoosid, vihjed ja viiped, vilavad pilgud; saamiste, üleminekute ja katkestuste peenekoelise pitsi. ●

„Lilli, Reed, Frieda, Sabine, Eha, Malle, Alfred, Rein ja Mari”

FOTONÄITUS

Tartu kunstimaja väikeses saalis

31.10.–18.11.2012

Avamine täna kell 18

Põrsafilee õunasiirupiga (4-le)

Siirup

- 2 dl väikestest kuubikuteks lõigatud õunu (hapumad ja kõvemad, kui valida on)
- 1 dl Dansukker leivasiirupit või tumedat siirupit
- 1 dl vett

Põrsafilee

- 1 sea sisefilee
- 3 tl purustatud musta pipart
- Pruunistamiseks õli, serveerimiseks meresoola helbeid

Vala õunakuubikud, siirup ja vesi potti. Keeda u. 15 minutit kuni õunakuubikud on läbikumavalt pruunid ja leem siirupine. Jahuta. Puhasta sisefilee liigestest kelmest ja hõõru pipraga üle. Pruunista tulikuulal õliga määratud pannil fileele ilus värv. Keera filee fooliumisse ja küpseta 175 kraadises ahjus u.15 minutit või kuni liha sisetemperatuur on 72 kraadi. Tõsta liha ahjust välja ja lase fooliumisse keeratult veel 15 minutit tõmmata. Seejärel eemalda foolium ja viiluta filee. Puista üle meresoola helvestega ja nirsta peale õunasiirupit. Serveeri nt. ahjujuurikatega. Õunasiirup maitseb suurepäraselt ka grillitud liha või kana kõrval.

Äkiline õunachutney (3–4 dl)

- 300 g kooritud ja tükeldatud õunu
- 1 viilutatud punane chili koos seemnetega
- 1 spl värsket riivitud ingverit
- ½ dl sidrunimahla
- ½ dl Dansukkeri moosisuhkrut 1+3
- ½ dl Dansukkeri tumedat Muscovado suhkrut või fariisuhkrut
- 1 kaneelikoore pulk
- ¼ tl soola
- 1 dl rosinaid
- Vajadusel tilk vett

Vala kõik chutney koostisained paksupõhjalisse keedunõusse. Kuumuta keemiseni, sega läbi, kata kaanega ja jäta 20–30 minutiks nõrgal kuumusel podisema. Kui chutney tundub liiga paks, lisa sinna keetmise lõppfaasis tilk vett. Jaota purkidesse ja sulge purgid. Lase enne kasutamist vähemalt 24 tundi külmikus maitsestuda. Säilib külmikus või korralikus keldris 3–4 nädalat. Serveeri seda vürtsikat kastet liharoogade või grillitud vorstide kõrval.

Palju maitsevaid sügisretsepte leiad meie kodulehelt www.dansukker.ee või meie digitaalsest retseptiraamatust internetis www.d-kokaraamat.ee. Liitu meie õhinapõhise kokaraamatu sõpruskonnaga Facebookis ja astu läbi meie telgist Türi Õunafestivali!

KANGURI JA TALTSI KLUBI OLID VÕIDUKAD

Esmaspäeval olid Itaalia korvpalliliigas võistlustules nii Kristjan Kanguri koduklubi Siena Montepaschi kui ka Janar Taltsi tööandja Varese Cimerio. Siena sai võõrsil Biella Angelico üle

suure 81 : 56 võidu. Taltsi koduklubi Varese võitis kodus Euroliiga klubi Cantu Chebolletta 77 : 73. Varesel on viie vooru järel täisedu, Siena on nelja võiduga kolmandal kohal. **EPL**

BAMBA FALLI HEA NÄDAL

VTB Ühisliiga nädala mängija valimisel pääses kümne nimetatu sekka ka BC Kalev/Cramo keskmängija Bamba Fall (pildil), kes viskas Kaasani Uniksi vastu 15 punkti ja võitis kaheksa lauapalli. **EPL**

MAKS JA MOORITS, KALEV NING TARVAS BALTI LIIGAS

Balti korvpalliliigas tulid eile Eesti klubidest mänguväljakule Valga Maks ja Moorits, Rakvere Tarvas ning Tallinna Kalev. Valga meeskond kohtus võõrsil Leedu tiimi Panevėžyse Liet-

kabelisega, mängu võitis Leedu meeskond tulemusega 74 : 60. Tarva ja Kalevi omavalitsuses tasavärses mõõduvõtus jäid tulemusega 79 : 73 lisaajal peale tallinnased. **EPL**

Jüri Lepp: valmistume juba Belgia mänguks

Käsipall

Eestlased on enne iirlaste kohtumist enesekindlad ja usuvad, et vastast alistada ei tohiks olla rakse.

Kristi Kirsberg

kristi.kirsberg@epL.ee

Eesti käsipallikoondise eiline töömeeleolu oli õhtusel treeningul asjalik, ent ühtaegu mänguline ja lõbus. Täna kohtumine Iirimaga pole veel kellegi südant põksuma pannud – 2016. aasta Euroopa meistrivõistluste kvalifikatsiooniturniiri esimese astme avamäng peaks olema lihtne jalutuskäik.

Seda tunnistas ka koondise peatreener Jüri Lepp. „Ausalt öeldes valmistume ikkagi juba laupäevaseks mänguks Belgia-ga,” sõnas ta ja lisas, et meeskond ei alahinda küll kedagi, kuid vastase senised tulemused ei anna põhjust ülemäära muretseda ega eraldi keskenduda.

18 meest, keda uute reeglite järgi võib senise 16 asemel koondisse arvata, on sõitnud kokku seitsmest välisriigist. Neile lisandusid mängijad neljast Eesti klubist. „Poisid on terved, väravavaht Marius Aleksejev Šveitsist ja Mait Patrail Saksamaalt jõudsid koju üleeile õhtul, kuid teistega alustasime laagrit esmaspäeva hommikul,” kirjeldas peatreener. „Meeleolu on hea, poisid said ka omavahel taas üle pika

Eestlased on valmis täna iirlaste väravavõrku palju palle lennutama.

Foto: Andres Putting

aja kokku,” lisas tosina aasta järel Eesti koondise vankrit vedama hakanud Lepp.

Kahekordne meister

Kuigi Iirimaa käsipall pole kuulus, on seal olemas kohalik liiga, kus eestlasedki on mänginud.

Näiteks on Põlva mees Marko Volt tulnud lausa kahekordseks Iirimaa meistriks. „Läksin Iirimaa maailma avastama ja tööle 2002. aastal, järgmisel aastal hakkasin otsima, kus saaks ka käsipalli mängida,” meenutas Volt.

„Klubid olid moodustatud ülikoolide baasil, läksin kohale ja ütlesin, et olen alaga kokku puutunud ning sooviksin liituda. Mind võeti kenasti vastu,” lisas ta. Sel ajal mängis Iirimaa halvematel aastatel neli-viis, parematel kuus-seitse klubi.

Volt ei ole praeguse Iirimaa käsipalliga enam süvitsi kursis, kuid teab, et järjest rohkem on saareriigi alaliidus hakatud süstemaatilist tööd tegema, samuti kaasatakse noori. „Ometi peaks eestlastel tulema kerge mäng. Iirlased alles

ehitavad oma meeskonda, nii et küllap võtab see kõik veel aega,” sõnas ta.

Üle mitme aasta mängitakse koondisemäng taas Põhja-Eestis, Kehra spordihoones. „Usun, et täismaja tuleb poise toetama,” lootis Lepp. Ent pärast homset tuleb end kokku võtta, sest teine vastane Belgia on märksa tõsisem pätkel.

Seda tõestab tõsiasi, et Põlva Serviti kohtus hiljuti Belgia klubi Hassletti Initiaga ja kaotas 18 : 33. Ligi pooled Hassletti klubi mängijad kuuluvad ka koondisse. ●

Iirlased otsivad käsipallureid sotsiaalmeedia kaudu

Käsipall

Iirimaa koondislased on terve suve trenni teinud, et täna lõpuks ennast Euroopale tõestada.

Kristi Kirsberg

kristi.kirsberg@epL.ee

Eesti koondise tänasest vastasest Iirimast ei ole käsipalliriigina just palju teada. Möödunud sügisel mängitud Challenge Trophy kaotati Fääri saartele 20 : 30, Gruusiale 21 : 37 ja Inglismaale 24 : 29. Kuna toonased vastased ei olnud teab mis tugevad, peaks Eesti rahvusmeeskond oma paremuse kiiresti ja jõuliselt maksma panema.

Iirimaa mängib Euroopa meistrivõistluste kvalifikatsiooni alles teist korda. Sealne alaliit on käivitanud talentide otsimiseks Suurbritannia olümpiakoondiste moodustamisega samalaadse programmi: seitse Londoni pallurit mängisid veel aasta-paar tagasi maa-hokit, jalgpalli või korvpalli, kuid spetsiaalne ja intensiivne käsipallitreening näitas, et veel ka 20-ndates aastates ala vahetamine ei ole mingi probleem.

Samuti on alaliit teinud üleskutse kõigile neile, kellel on Iirimaa pass või iiri juured. Hüüdlause „Mängi Iirimaa eest!” levib nii Suurbritannias kui ka Saksamaal, iirlased tut-

vustavad võimalusi oma meeskonnaga liituda aktiivselt ka sotsiaalmeedias.

Alaliidu peasekretäri Lúcas O’Ceallacháini sõnul võiksid väga paljud andekad noored end just sellel Iirimaa jaoks uuel alal näidata. „Käsipall sarnaneb Euroopas mängitava ragbiga, noored, kes selle ala valivad, suudavad täita unistuse ja mängida rahvuskoondise eest,” ütles O’Ceallacháin.

Meeskonna liidrid ei luba küll Eesti ja Belgia üle võite, kuid kinnitavad, et suur töö on tehtud.

Treener Barcelonast

„Võistkond on suve jooksul teinud meeletult tööd,” ütles koondise peatreener Toni Gerona. „Eelolevad kohtumised on meile tõeline väljakutse, kuid kui soovime tõusta suurte käsipalliriikide sekka, ei ole teist võimalust,” lisas Gerona, kes muidu töötab Barcelona meeskonna juures. Praegu tegeleb ta noortega, kuid aastail 2004–2007 võitis esindustiimi abitreenerina hulga säravaid autasusid.

Ka meeskonna kapten Alan O’Brien ei jõua tänast mängu ära oodata. „Soovime trennides tehtut ka väljakul näidata. Teame, et eelolevad kohtumised on meie jaoks rasked, kuid siiski soovime tõestada, kui palju oleme viimase aastaga arenenud,” kinnitas O’Brien. ●

Käsipallikoondis alustab täna teekonda Euroopa tippude sekka

Meeskonna peatreener Jüri Lepp on nimetanud 18 pallurit, kes mängivad eeskätt Belgia alagrupivõidu ja järgmisse ringi pääsu eest.

Eesti koondis eelseisvateks mängudeks

Eesti võistkonna liider Mait Patrail

Mida mängitakse?

2016. aasta Euroopa meistrivõistluste esimene kvalifikatsiooniring

Millal kohtumised peetakse?

Eesti	31. oktoober 2012	Iirimaa
Belgia	3. november 2012	Eesti
Iirimaa	3/4. aprill 2013	Belgia
Iirimaa	6/7. aprill 2013	Eesti
Belgia	12/13. juuni 2013	Iirimaa
Eesti	15/16. juuni 2013	Belgia

Mis saab edasi?

Alagrupi võitja pääseb play-off-mängudele, pääsemaks edasi teise kvalifikatsiooniringi.

Foto: Delfi arhiiv; graafika: Maret Müür

DJOKOVIC TÕUSEB ATP TABELI TIPPU

Tänavuse tennisehooaja lõpetab mehest maailma edetabeli esinumbrina Novak Djokovic. Praegu teisel kohal olev serblane tõuseb peagi mööda Roger Federerist, sest šveitslane kaotab punkte Baselis ja peale selle ei osale ta äsja alanud Pariisi Mastersil. Seega ei ole Federeril tänavu enam võimalik koguda nii palju punkte, et Djokovicist uuesti mööduda. **ERR**

AASTA PARIM RATTUR ON WIGGINS

Selle aasta Tour de France'i võitja Bradley Wiggins pälvis tänavuse Velo d'Or'i auhinna ehk valiti aasta parimaks jalgratturiks. Britt edestas ajakirja Velo Magazine korraldatud küsitluses Tom Boonenit ja Joaquim Rodriguez. Peale Tour de France'i võitis Wiggins tänavu ka Pariisi-Nizza, Roman-dia ja Dauphine tuurid ning ta krooniti Londonis eraldistardist sõidu olümpiavõitjaks. **ERR**

KULDSAABAS MESSILE

FC Barcelona tähtmängijat Lionel Messit (pildil) tunnustati Euroopa meistriligade suurima väravaküti Kuldse Jalgpallisaapa auhinna – ta lõi möödunud hooajal Hispaania liigas 50 väravat. **EPL**

Eesti sõit Araabia poolsaarele vutiliitu rikkamaks ei tee

Jalgpall

Eesti mängib peatselt kahe eksootilise vastasega

– Omaani ja Araabia

Ühendemiraatidega.

Aet Süvari

aet@epi.ee

Järgmisel teisipäeval pakivad Eesti vutikoondislased taas kord oma jalgpallisaapad kotti ja sõidavad kümneks päevaks võõrsile mängima. Eesti vutifännid on sellega juba harjunud, et tavaliselt teeb koondis talvel ühe sõprusmängude reisi, mis viib neid kodunt kaugemale mõne üpris eksootilise vastasega mängima. Seekord ootavad meie mehi Omaan ja Araabia Ühendemiraadid.

Miks sõidavad pallurid keset novembrikuud kuskile kaugemale? On selle taga ehk tõsiasi, et rikka Araabia poolsaare riikide koondistega mängides on Eestil selle eest oodata kopsakat tasu?

Eesti jalgpalli liidu infojuht Mihkel Uiboleht lükkas sellise arusaama ümber. „Riike, kes sõprusmänge pidada tahavad, on veel ja küll ning kui me hak-

tasub vastuvõtja külla sõitva meeskonna majutuse ja kohaliku transpordi eest, korraldab treeninguväljaku ning annab mingi hulga tasuta mängupileteid. Seekord maksavad kutsujad kinni ka Eesti meeskonna lennupiletid sinna ja tagasi, kuid see ei pruugi alati nii olla. Kui sõprusmäng on kokku lepitud kodus ja võõrsil-põhimõttel, siis lepatakse tavaliselt ka kokku, et sõidukulud tasuvad mõlemad meeskonnad ise.

Paindlik Eesti

Uibolehe sõnul on pikka aega olnud Eesti koon-dise filosoofiaks hooaja jook-sul võimalikult paljude vastas-tega kohtuda. „FIFA kalendris on sõltuvalt aastast kuus kuni kümme ametlikku mängupäeva, aga meie oleme tahtnud mängida umbes 12 või 13 kohtumist,” selgitas ta. „Selle põhjuseks on ikka see, et arendada koondist või selle lävel olevaid mängijaid, samuti selleks, et saada nende esitusest rohkem ülevaadet,” lisas Uiboleht.

Põhjus, miks hilissügisesteks ja talvisteks sõprusmängudeks aga just eksootilisi vastaseid peab leidma, on Uibolehe sõnul lihtne – Euroopa mängukalender on väga ühtlane ja tihe, paljud liigad tegutsevad just talvel ning koondise-mängudele ei pöörata nii suurt tähelepanu.

„Aasia ja araabia riikide kalendrid on aga teistsugused, samuti koosnevad nii Omaani kui Araabia Ühendemiraatide koondised suures osas koduliiga mängijatest. Kuna Omaanil seisab ees tähtis valikmäng Jaapaniga, siis nemad võtavad kohtumist meiega kui tõsist treeningmängu, kus nad saa-

Viimane võõrsil peetud sõprusmäng eksootilise vastasega toimus veebruaris, kui Eesti võitis El Salvadori 2 : 0. Foto: Delfi arhiiv

vad oma võistkonda katsetada,” selgitas ta. „Kuna Eestil on alati olnud sõprusmängude otsimisel aktiivne, palju pakkumisi teinud ja suhelnud, olemegi neid vastaseid sedasi leidnud.”

Uibolehe sõnul meeldib vastastele Eesti puhul meie paindlikkus „Kodune mäng

Uruguayga (mullu märtsis – toim), mis tõi meile uhke 2 : 0 võidu, sai võimalikuks just seetõttu, et olime paindlikud ja valmis Uruguaysse vastukülaskäigule minema neile sobival ajal keset meie suve. Meil pole luksust valida, peame pikalt ette planeerima,” selgitas ta. **•**

Kui hakkaksime mängu eest raha küsima, laseksime lihtsalt hea võimaluse käest.

kaksime mängu eest raha küsima, siis laseksime hea võimaluse lihtsalt käest,” ütles ta.

Uibolehe sõnul on küll suuri ja kuulsaid vutiriike, kes saavad sõprusmängude eest raha küsida – nende seas on üks „kallimaid” kindlasti meie staadioni mõni aasta tagasi väisanud Brasiilia –, kuid Eesti kindlasti nende riikide hulka ei kuulu. Tõsi, tavaliselt

Kannavaluga kaua võidelnud Kanepi käis operatsioonil

Tennis

Eile käis Eesti tennise esireket Kaia Kanepi kannakööluste operatsioonil. Pärast doktor Madis Rahu ja Soome kirurgi doktor Sakari Oravaga konsulteerimist otsustas tennisist, et see on parim lahendus. Rahu selgitas, et Kanepi kannad on olnud haiged juba pikka aega

ja tehtud kolmekuune ravi ei ole neid piisavalt parandanud.

Soome tipparst Orava, kelle patsientide sekka on kuulunud jalgpallitähed David Beckham, maratonistaar Haile Gebreselassie ja Merlene Ottey, pakkus operatiivset abi ja leidis pärast Kanepi kandade läbivaatust, et püsisid kroonilised muutused ja kandluu iseärasused ei lase

koormuse puhul kõõlusel täielikult paraneda.

„Lähem hea meelega operatsioonile, sest siis on lootust, et kannad saavad terveks. Operatsioon oli esialgu valikus kõige viimane variant, proovisime ikka nii ravida, et ei peaks minema,” selgitas Kanepi oma kodulehel. „Kuna luu iseärasus mul

on, siis tundub, et operatsioon on hetkel parim valik. Ma tahaks kannad korda saada ja tennist edasi mängida,” kinnitas maailma edetabelis 19. kohal püsiv eestlanna.

Kolm kuud pausi

Lõikusest taastumiseks kulub kolm kuud, nii jääb Kanepil kaitsmata tiitel jaanuaris peetaval Brisbane'i turniiril. „Täpne aeg, millal uuesti mängida, selgub pärast operatsiooni, kuid praegu on tõesti räägitud kolmekuulisest pausist,” sõnas ta.

Kanepi hooaeg on kulgenud tõusude ja mõõnadega. Uus aasta algas Brisbane'i turniiri võiduga. Pärast seda ravis ta õlavigastust ja läks lahku treener Silver Karjusest, kuid võitis siis mais karjääri kolmanda WTA turniiri Estoris.

Edu saatis teda ka French Openil, kuigi Kanepi veerandfinaali jõudis. Pärast seda alanud kannavalu sundis vahele jätma kogu suve võistlused. Septembris Sõulis suutis Kanepi end finaali murda, kuid pärast seda on aeg kulunud taas kannaravile. **• Kristi Kirsberg**

Kalev/Cramos hakkavad asjad toimima

Korvpall

Kalev/Cramo korvpalliklubi president Ivar Valdmaa ei salga, et meeskond on hooaja algul tegutsenud oodatust viletsamalt. „Kukkuda pole kuhugi, asjad saavad ainult paremaks minna,” sõnas ta otsekoheselt.

Pärast VTB Ühisliiga esimese vooru võitu Poolas lootis Valdmaa meeskonnalt sisukaid mängu ka edaspidi. Järgnenud on aga mannetu seeria, kolm kindlat allajäämist BC Donetskile, Peterburi Spartakile ja Kaasani Unicsile. Vahele veel võit Balti liigas Pärnu üle ja kaotus koduses liigas Tartu Ülikool/Rockile.

„Võistkonnas on kaheksa uut liiget ja meeste ettevalmistus erinev. Selge see, et lootime tiimi toimima saada kohe, aga pole õnnestunud. Samas tuleb endale aru anda, mis liigas me mängime. Olen loomulikult murelik, kuid kriisikoosolekuks mingit alust veel ei näe. See oleks lihtsalt õli tulle valamine, mida hetkel kahtlemata vaja pole,” rõhutas Valdmaa.

Kiirem eesliin

Küsimusele, miks VTB liiga tasemeks komplekteeritud Kalev/Cramo eesliin ei tundu parem TÜ/Rocki pikkade tasemest, vastas Valdmaa lihtsalt: „Eks seda näitab tulevik, kas on parem või mitte. Võrreldes mul-lusega peaks meie eesliin olema mobiilsem ja kiirem. Korvpall on läinud pidevalt kiiremaks ja üritame käia ajaga kaasas. Palju räägitud Nikolai Varbanov ei olnud ju tegelikult kehv mees, aga jäi VTB taseme juures lihtsalt aeglaseks. Unicsiga mängu teine poolaeg sisendab lootust, et pikkadel hakkavad asjad sujuma.”

Samuti kinnitas Valdmaa usku peatreener Aivar Kuusmaasse „Eks tal on raske nii paljude uute mängijatega meeskonda kiirelt toimima saada. Ühtset vaimu pole veel üles leitud, aga olen kindel, et asjad hakkavad toimima. Meie järgmine vastane VTB liigas on Vil-nuse Lietuvos rytas ja tahaks väga näha, et oleme samal tasemel meeskond,” ütles ta lootusrikkalt. **• Ivar Jurtšenko**

Täna Delfis: Kas Eesti ja Venemaa astuvad Moskvast piirileppele lähemale?

TÄNA KINOS ARTIS:

EUROPA CINEMAS
MEDIA - PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

BEEBI KINO
väärtlindudele vanematele

Jane Eyre

11:30

JEANNE MOREAU LAINE MÄGI PATRICK PINEAU
EESTLANNA
Pariisis
FILMARI NARRI FILM

13:00 | 17:30

KINOS ARTIS ALATES 19. OKTOOBRIK 2012

CŁOŚE WASIKOWSKA JOHNSON MATEER
ALBERT NOBBS
REŽISSOR RODRIGO GARCIA

15:15 | 18:30

31.10	Beebikino: Jane Eyre	11:30	Albert Nobbs	15:15 18:30
	Eestlanna Pariisis	13:00 17:30	Seenelkäik	16:30
	Zambesia - 2D versioon, eesti keeles	14:00	Kõik muusikud on kaabakad	21:00

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO »SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS
MEDIA - PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

ALKEEMIA AKADEEMIA
ELUÜLIKOO LI TÄIENDÖPE

Sarja avalindmuse freema
SÕTUVUST VABANEMINE
hikkiku praktikist kogemend jagund:
AIGI VAHING
AIN MAGIST & TOMMYBOY

Peale vestlusegi kaitsevõimustest tulevase mängufilmi
»DEAMOMID« TELESILUHASTUS!

KOLMAPÄEVAL
31. OKTOOBRIK
KELL 18.00 kinos SÕPRUS

Sündmust salvestas: **R. HAAKO** & SAADA
Halla. Koormo

Lüri lähemalt: **alkeemia.ee/akadeemia**
hallikoomos.ee
kinoosprus.ee
Pilet 11,-

KINO
SOOPRUS

18:00

31.10 Alkeemia Akadeemia: Eluulikooli täiendöpe - Alustab hooaega **18:00**

Vaata kino Sõprus nädalakava **www.kinosoprus.ee**

!!! Eesti Kontsert

K 31. oktoober kell 16
Estonia kontserdisaal
John Cage 100 Adriano Ambrosini
(Itaalia) ja **EMTA tudengid John**
Cage. Sonaadid ja interluudiumid
N 1. november kell 16
Estonia kontserdisaal
II Tallinna pianistide konkursi võitjad
Kristi Kapten ja **Holger Marjamaa**
N 1. november kell 19
Estonia kontserdisaal
NELSON FREIRE
"Põnevaim pianist, kes pärast
Rubinsteini esile tõusnud."
(The Boston Globe)

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

**TALLINNA
LINNATEATER**

Ma armastasin sakslast
7., 10. novembril 19.00

**Härra Biedermann ja
tulesüütajad**
12., 13., 14. novembril 19.00

Eesti filmi laulud
26., 27., 29. novembril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

**Kirjanike Maja musta
laega saalis, Harju 1, Tallinn**

31. oktoobril kell 18.00

VORMSI PERestroika

Muusikalis-sõnaline rännak
rannarootsi ajaloo rohtukasvanud radadel.

PARIMUSEDTEKTIIV –
luuletaja Kristiina Ehin
ja muusik Sofia Joons otsivad lahendust
Vormsi suurele mõistatusele. Mis saarel
juhtus, kui seal 19. sajandi lõpul tegutses
misionär Lars Österblom?
Kui hiukannal räägiks inimkeeli,
siis mida me kuuleksime?

Info telefonil 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (ülilõpilastele ja
pensionäridele 1 euro

**Kuulutuste
tellimine!**
kuulutus.epl.ee

Vali rubriik, kirjuta tekst
ja maksa ühes kohas

 EestiPäevaleht

Geoffrey Till

Merevõim

Teejuht 21. sajandisse

riigikaitse
raamatukogu

Merehuvililise lugemisvara

Sari „Riigikaitse Raamatukogu“
toob lugejani parima valiku sõjanduse- ja julgeolekualast tõlkekirjandust

Sarja teine raamat „Merevõim“ avab merelise julgeoleku erinevaid tahke, andes põhjaliku ülevaate sellest, millised on riikide huvid meredel ja kuidas nad oma huvisid kaitsevad.

Tellimiseks helista 680 4444 või kirjuta klienditugi@lehed.ee. Kõik tellimused täidetakse viie tööpäeva jooksul peale arve tasumist. Raamatud on saadaval ka kõikides parimates raamatupoodides üle Eesti.

Alates 1.veebruarist 2013.a on elektrienergia võrgutasud OÜ Kuvart teeninduspiirkonnas alljärgnevad. Elektrienergia võrgutasud on kooskõlastatud Konkurentsiameti otsusega 29.10.2012.a. nr 7.1-5/12-044

Võrgutasu	Tariif	Ühik
ÄEV1 põhi	2,80	€senti/kWh
ÄEV2 päev	3,32	€senti/kWh
ÄEV2 öö	1,96	€senti/kWh
KEV1 põhi	3,93	€senti/kWh
KEV2 päev	4,71	€senti/kWh
KEV2 öö	2,75	€senti/kWh
Ampritasu	0,220	€/A
Reaktiivenergia	0,610	€senti/kvarh

Sanimelise paljukiidetud filmi
aluseks olnud tõsieluromaan!

PAULO LINS

JUMALA LINN

kõva kõide, 472 lk17.95 €

●●● Eesti Pävaleht

AEG
KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate rajete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.
Lõhutud küttepuude
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Ost

● Reval Antiik ostab vanu maale,
münte, kuld- ja hõbeesemeid, märke,
mööblit, raamatuid, jms. Pakkuda võib
kõike, mis tundub olevat vana. Müüri-
he 2, 6440747, 511 8825

Tervis

● Uus ja eksklusiivne massaažisalong
ootab lõõgastavale massaažile.
Tel 5382 0188.

EESTI METSAMAAKLER
ostame

METSAKINNISTUID
JA RAIEÕIGUST
www.metsamaakler.ee

andres@metsamaakler.ee
7446655, 5285038

Müük

● Müüa soodsa hinnaga talusealiha.
Info tel 505 9151 või 5354 3002.
● Meilt võid leida spunki! Müüme
kasutatud profimööblit, pakettaknaid
jne. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17
APUNEKS OÜ
● Saetud, lõhutud küttepuud: kuiv
lepp (50cm), metsakuiv kuusk (pikkus
tellija soovil) ja kuiv kask (30cm) võrk ko-
tis koos transpordiga. Tel 672 5338, mob
525 9433 Võtikmetsa OÜ
● Müüa lõhutud kuivad ja toored
küttepuud. Info 509 2933.

Laen

● Laen kinnisvara tagatisel.
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln.
648 6083 www.aolaenud.ee Tutvuge
tingimustega, konsulteerige asjatund-
jatega.
● Firma annab kiiresti laenu kuni 5
aastaks. Tutvuge tingimustega, konsul-
teerige spetsialistiga. Tel 5199 7679.

Teenused

● KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee
● NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui elu-
mure vaevab ja vajad hingeabi, anname
soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise
küsimustele. Kõne hind 0,97 €/min.

Teated

● Kohila Vallavalitsus on 29.10.2012
andnud korralduse nr 337:
Seada sundvaldus 0,4kV maakaabelliini,
kaitsevööndiga 1m liini äärmistest
kaablitest, ehitamiseks, omamiseks ja
majandamiseks Elektrilevi OÜ (reg kood
11050857) kasuks Kohila vallas Kohila
alevis asuvalle Vetuka tee 21 kinnistule
(kü 31801:001:0047, kinnistu 2917137),
mille omanik on OÜ Plastivar (reg kood
12011612). Elektrilevi OÜ maksab tehno-
võrgu talumise eest tasu vastavalt AÕS §
158 ja AÕSRS § 154 sätetele. Korraldust
on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul
teatavakstegemisest, esitades vaide
Kohila Vallavalitsusele või kaebuse
Tallinna Halduskohtusse.

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

Sarja „Areeni bestseller” 1. raamat
TOM RACHMAN
IMPERFEKTSIONISTID

Vaimukas, intelligentne, satiiriline, lõbus ja kaastundlik
ühekorraga; eriti sobilik lugemine ajal, mil ka Eestis
võitlevad ajalehed ellujäämise nimel.
(Priit Hõbemägi)

Saadaval raamatupoodides. Tellimiseks helista
telefonil 680 4444 või klienditugi@lehed.ee

Müüa
lahustivaba
vanniemaili
koos
paigaldusega.
Garantii.

Tel nr 558 1222

VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME
- ÜÜRIME
TEIE KINNISVARA
• Kiire ja korrektne vormistamine.
• 15 a. tökogemus.
• Konsultatsioon tasuta!
VEO- ja KOLIMISTEENUS

TALLINNA
KREMATORIUM

Lahkunu transport
krematooriumisse ööpäeva-
ringselt kogu Eesti piires.
Tuhastamismatus
soodsaima hinnaga.
Kõik matuseteenused.
KAKS KABELIT.
Suurim urnivalik Eestis.
Tel 623 8808 24h
www.krematoorium.ee

Avaldame siirast kaastunnet
Jaak Mürsepare

ÕE

surma puhul

Kolleegid Cityparkist

Avaldame südamlikku kaastunnet
Anne Tenderile kalli venna

VÄINO NORITI

surma puhul

Töökaaslased SA Tallinna
Hambapolikliinikust

Tervise Arengu Instituut

mälestab endist töökaaslast

VÄINO NORITIT

Avaldame kaastunnet
lahkunu omastele

Oleme sügavas leinas hea kolleegi

VÄINO NORITI

kaotuse puhul

Avaldame kaastunnet omastele

Riigi Kinnisvara AS kollektiiv

Südamlük kaastunne poegadele
peredega ema ja vanaema

HILLE PÕDRA

surma puhul

Siivi, Helda, Vilma, Ärni,
Riina ja Heino

Südamlük kaastunne
Merle Salmistule

VANAISA

kaotuse puhul

Riigi Kinnisvara AS kollektiiv

MLADEN
KISELOV

11.06.1943 – 29.10.2012

Mälestame suurepärase loojat,
suurepärase inimest
Avaldame sügavat kaastunnet
Eneken Akslile abikaasa
surma puhul

Eesti Lavastajate Liit
Eesti Näitlejate Liit
Eesti Lavastuskunstnike Liit
Eesti Teatriliit

Sest nähtavad asjad on ajalikud,
nähtamatud aga igavesed
2ko 4, 18

MLADEN
KISELOV

11.06.1943 - 29.10.2012

Lõppematu armastusega
Eneken perega

Jää hüvasti meie kallis...

Teatame, et lahkus meie kallis
poeg, vend, onu

RAIKO
HELDJA

29.01.1975 - 29.10.2012

Ärasaatmine
Pärnamäe Krematooriumist
01.11.12.a. kl 15.30

Leinavad
ema, isa, õed peredega

Avaldame
südamest kaastunnet

RAIKO
HELDJA

omakstele

Mälestavad
korvpallikaaslased

Südamlük kaastunne Vilja Palule õe

INGRID ANNIKОВI

sünd. Saat

20.VII 36 - 28. X 12

kaotuse puhul

Kolleegid TTÜst

RAIKO HELDJA

Mälestame kallist kolleegi
ja avaldame kaastunnet
lähedastele

Neste Eesti terminal

Kallist sõpra ja klubikaaslast

INGRID ANNIKОВI

sünd.Saat

mälestavad Tiidu, Urve, Ivi, Eve

Sügav kaastunne lähedastele

Südamlük kaastunne
Marile tütreaga kalli mehe ja isa

MEELIS
SALUMÄE

19.07.1963 - 24.10.2012

kaotuse puhul

Ristiku 15 maja elanikud

Peale rasket haigust
lahkus meie hulgast jäädavalt
armas ema

MILVI
AGU

13.09.1948 - 29.10.2012

Lahkunut mälestavad
tütar ja poeg peredega

Ärasaatmine Pärnamäe
Krematooriumi kabelis
1. nov. 2012 kl 12

Südamlük kaastunne
Anneli Tüürile

EMA

kaotuse puhul

Naabrid

Lahkus kallis ristiema

AINO
NIINEPUU

17.05.1927-28.10.2012

Leinama jääb ristipoeg
Kalle perega

Elu on laul, habras on ta viis,
heliseb hetk ja katkeb ta siis...

Kallis Tiidu perega,
jagame Teie sügavat leina,
kalli ema, tütre ja abikaasa
kaotuse puhul

Hans, Marje, Vaike, Maili,
Meida ja Mai

Mis tulema peab, see tuleb,
kel otsa saab aeg, see läheb.
Minnes võtab ta lambist tule
ja süütab taevasse tähe.

Avaldame sügavat kaastunnet
Norale perega kalli, ema

IVI
TÕNUSE

kaotuse puhul

Tallinna
Mutionu Lasteaia pere

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Igaüks, kelsüda rinnas (Inglise 2000)

09.55 Terevisioon*

11.55 Kirjandusministeerium, 2/4*

12.30 Ajavaod: Tegusad Raamotid*

13.00 Remsu. Olev Remsu (ETV 1994)

13.35 Pärastlõunakontsert: Eesti Raadio Big-Band Kustas Kikerpuu juhatusel (ETV 1990)

14.05 Vabariigi kodanikud*

15.00 Draamasari Kodutänav: Vana arm (The Street, Inglise 2007)*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Igaüks, kelsüda rinnas (Inglise 2000)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2004)

17.40 Draamasari Südameasi: Pikk perspektiiv (Heartbeat, Inglise 2005)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 370

06.45 Joonissari Multimaania

07.10 Joonissari Kasskoer

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Kohting Acme Acres'i moodi

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa*, 172

10.00 Talisman*, 92

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5361

11.30 Süvahavva*: Teda kutsuti Arbujaks

12.30 Kelgukoerad*

13.30 Team Knight Rider: Kurja juur

14.30 Komissar Rex: Viimne matš, 1

15.30 Punased roosid, 371

16.30 Talisman, 93

17.30 Ettevaatust inglisa, 173

18.30 Kodus ja võõrsil, 5362

19.00 Reporter

20.00 Suur lotokolmapäev

21.00 Meie aasta Siberis: Maailma-lõpp

21.30 Pilvede all

22.30 Vahelevõtja: Tähed pöörduvad

23.25 Hea naine: Üheksa tundi

00.25 Mentalist:

01.20 NCIS Los Angeles*: Raketimees

02.05 Krimi*

02.30 Rooli võim*

02.55 Reporter*

TV3

06.15 Multifilm Beyblade:

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade:*

07.55 Kaunis Lola, 42*

08.55 Kirgede torm, 1497*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6337*

10.20 Kaua võib! *

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele*

11.35 Kõige naljakamad koduvideod*

12.05 Valgekrae 1, 5: Mündivise

13.00 Sind otsides*

14.00 CSI New York:, 15: Surmarvutis*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6338

15.25 Selline on elu: Me elame vaesus-es! Ema, tee midagi!

16.25 Kaunis Lola, 43

17.25 Kirgede torm, 1498

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele

20.00 Meisterkook 3, 8

21.00 Nurjatud tüdrukud, 9

22.00 Faktuaalne kaamera*

22.30 Top Gear 10, 4

23.35 Sündmus, 22: Saabumine

00.35 Victoria püssi ja panniga 3, 8

01.08 TV3play.ee uudised

01.10 Peamine kahtluselune 1, 2

02.00 Kuldsuu Ted 2, 11

02.25 Faktuaalne kaamera*

02.50 Seitsmesed uudised

03.15 Top Gear 10, 4*

04.15 Victoria püssi ja panniga 3, 8

04.40 Öhtusöök viiele*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Kälimehed 1, 3*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari Völukarussell: Tuksi kiige-soit* **07.20** Animasari Siilipoiss Alfredi salapärased seiklused: Tähtne öö* **07.30** Animasari Väike Nicolas: Me olime raadios!* **07.45** Animasari Näh* **07.50** Animasari SimalaGrimm: Kristallkuul* **08.15** Lastetuba **08.30** Traali-vaali: Brasiilia rütmid Setumaal **09.00** Ring-vaade* **10.05** Reisisari Polaartrip, 8/8* **10.25** Eesti TOP 7* **11.12** ERR-i uudised **17.30** Puutepunkt* **18.00** Animasari Geronimo Stiltoni lõbusad lood: Roti-Jitsu maski saladus **18.20** Animasari Näh **18.30** Lastetuba **18.45** Ani-masari Völukarussell: Trilla-Milla sinine **18.55** Animasari Mamma Muu ja vares: Mamma Muu ja vares jõuluõhtu (Rootsi 2008) **19.05** Animasari Väike Nicolas: Põmm! (Prantsuse 2009) **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Meie inimesed: Tarmo (ETV 2012) **20.25** Tänavaristlased* **20.50** Ilus maa **21.00** BFM esitleb: Iyhikas Peata pulmad (Eesti 2011) **21.05** BFM esitleb: Iyhikas Sotsiaalkeskus Satama (Eesti 2012) **21.30** Troonide mäng, 8/10: Suska terava otsaga (Game of Thrones, USA

2011) **22.30** Maailma kino Tänavaelu (Quchis dgeebi, Gruusia 2010) **23.55** Tartu muusika-päevad 30: Vaiko Eplik ja ansambel Eliit (ETV 2009) **00.28** ERR-i uudised

Kanal 11

06.35 Sõnasõda* **07.25** Saint Tropez **08.30** Doktor Oz* **09.25** Doktor Oz **10.20** Ellen* **11.15** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop **12.25** Kuidas alasti hea välja näha? 5* **13.25** Põgenenud* **14.20** Tee õnnele, 465 **15.15** Tee õnnele, 466 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 18 **18.00** Doktor Oz **19.00** Sõnasõda **20.00** Ellen **21.00** Mängufilm Tuh-katriinude salalepe **22.45** 90210 **23.30** Kliik-tähed **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 18 **01.40** Sõnasõda* **02.30** Saint Tropez* **03.25** Doktor Oz* **04.10** Doktor Oz* **05.00** Repor-ter* **05.45** Talisman, 5

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 1, 54 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 8 **11.00** Kas sa tunned mind? **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 1, 55 **14.00** Brigaad 3 1, 2 **15.00** Kutsuge

Cobra 11 1, 8 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 2, 20 **16.30** Kälimehed 3, 9 **17.30** Kutsuge Cobra 11 1, 9 **18.30** Simpsonid 13, 15 **19.00** Clevelandi show 3, 17 **19.30** Kuidas ma kohta-sin teie ema 2, 21 **20.00** Moodne perekond 2, 18 **20.30** Simpsonid 13, 16 **21.00** KINOÕHTU **23.40** Paljalt naljakas **1.00.10** Euroopa Pokke-riturnee (7) **01.10** Kuritöö 2, 3 **02.05** X-Files 7, 48 **03.00** Hommikuraadio **05.00** Kodu keset linna 1, 55 **05.25** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Rannavalve **07.20** Adrenaliinisõltlane Jack Osbourne **08.10** Teolt tabatud* **09.00** Reporter **10.00** Galileo* **10.30** Arapanija* **11.00** Jututuba **13.50** Kloun* **14.45** Walker – Texase korralvur* **15.35** Teolt tabatud **16.25** Merepatrull **17.15** Kloun **18.10** Wal-ker – Texase korralvur **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Krimi **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Mängufilm Halloween **23.30** Adrenaliinisõltlane Jack Osbourne **00.25** Kaks ja pool meest **00.50** Tuvikesed **01.15** Tuvikesed **01.40** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Seis annab sulle muuda-tuste tegemiseks vabad käed. Oskad näha iva seal, kus teised seda ei märka. Parim hetk ka vanade asjade uuendamiseks ja rikkis esemete parandamiseks.

SÕNN Asjad ja olukorrad tundu-vad raskemad, kui need tegelikult on. Sa vaheta oma mustad prillid korraks roosade vastu ning sa näed, et maailm on päris helge.

KAKSIKUD Kellegi olek ja käitu-mine võib sind mitte rahuldada, aga ehk oled ise teiste suhtes liiga nõudlik? Oled ka vastuvõtlik inimeste halva mõju suhtes.

VÄHK Igapäevane rutiin ning olmelised pisiasjad nõuavad tähelepanu. Nii keeruline tehnika kui ka õrn taies vajavad hoolikat ja ettevaatlikku ümberkäimist.

LÕVI Hea meelega roniksid kuskile kõrgele poodiumile ja hakkaksid kõnet pidama. Seega oled päris edevas meeleolus ja otsid publikut.

NEITSI Õhku tundub palju olevat ja hea meelega hingad täiel rin-nal. Umbne kontor võib aga teki-tada tõelise kontoriroti tunde.

KAALUD Veenuse üheaegsed aspektid paljude teiste planeetidega toovad suurema tõenäo-susega huvitavaid ja põnevaid suhteid.

SKORPION Segunevad sellised mõisted nagu „mina oman” ja „meie olemine”. Seega võib päev siduda isiklikud rahaasjad ja partnerluse.

AMBUR Eelolevad päevad või-vad tuua kirge (aga ka tüli) nii voodisse kui ka ärisuhetesse. Sa oled kellestki kas vaimustuses või vihkad teda.

KALJUKITS Kui töötad tundliku info või tähtsate infokandjatega, ole tähelepanelik. Nimelt võid tähtsa dokumendi või faili ära kaotada-rikkuda.

VEEVALAJA Vabadusemoment on sulle parajasti äärmiselt oluline. Just seepärast ei võta sa ehk mõnda suhet, pakkumist või lepingut vastu.

KALAD Elu pakub igal sammul üllatusi. Mõni neist võib olla lausa ehmata, kuid vaimselt stimulee-riv. Sul võib aga ka lihtsalt vedada.

ILM

Kolmapäev 0...+7
Lääne- ja edelatuul 3–9 (13) m/s

Neljapäev +1...+5
Kagutuul 8–13 (17) m/s

Reede +3...+10
Kagutuul 8–15 (19) m/s

Laupäev +4...+8
Lõuna- ja kagutuul 3–10 m/s

RISTSÕNA

	... STUKOLKIN TSAARI KORRALDUS	... VENE NAISTE PIHKSEELIK LUND UNIVERSITY	... KREEKA ALL- MAAILM SAKSA LINN	... HARJUS KOLOONIA	... KIIRE MAANGU- KAART	... AJAKIRI	... SÕJALINE ALLIANSS KUKLASSE KEERATUD JUUKSED	... PAPSII HEL- LITUSNIMI KANA PEIGMEES	... PIKALI TITTEL ETIOPIAS
ERITI									
KÄIS									
H, ..., J									
MÄNGIB SERIAALIS "ÕNNE 13" KRISSTU TERAVILI									
MAROKO PEALINNA TSETSEENNA POLIITIK ... UMAROV									
LENDAV TALDIRIK RAHAÜHIK									
TULUD MIINUS KULUD									
... NOOL									
NÕU									
JÕGI KAUG- DAS									
MEHENIMI									
INDIAAN- LANE									
KOHVER									
KIRJANDU- SE SELTS									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Naine saadab meest tööle. Mees talle: „Sa vaatad mind niimoodi, nagu läheksin naistesse, aga mitte tööle!” „Sinu auklikke sokke vaadates lähed sa raudselt tööle.”

●● Ameeriklased varastavad venelastelt odavtrükitehnoloogiat. Hakkavad trükkima, ja midagi ei tule välja! Trükised, mis peaksid olema punased, on hoopis sinised. Ameeriklased rõõvivad Venemaalt mehe, kes tehnoloogia välja töötas, ja kurdavad talle oma muret. „Kas sinist värvi panete?” küsib tehnoloog. „Panemel!” „Punast värvi panete?” „Panemel!” „Piiritust panete?” „Panemel!” „Idioodid!”

●● Supermarketi kassajärjekorras seisev noormees võtab riulilt paki kondoomi ja hakkab tootekirjel-dust lugema. Äkki tunneb ta, kuidas keegi talle tasakesi õlale koputab. Noormees pöörab ümber: tema taga seisev mees asetab parajasti kassalindile kaks suurt paki laste pabermähkmeid ja lausub: „Vali hoolikamalt, poiss...”

Meie maailm

VÄIKE NÕID 12

KEEMILISELT TÖÖDELDUD TOIDUAINETE VALIK KÄSVAB...

MÕNI IME, ET ALLERGIA PÕDEJAD JUURDE TULEB...

BAARIDAAM ON KURTMISEST TÜDINENUD JA SEGAB UUE KOKTEILI...

Dilbert

SCOTT ADAMS

ASUN LÄBI VIIMA RAHU-MEELSET PROTESTI-MEELEAVALDUST SINU PIIRITU AHNUSE JA KORRUPTSIOONI VASTU.

KAS SUL LUBA KA ON, ET SIIN MEELE-AVALDUSTI KORRALDADA?

EI OLE. KUI PALJU SELLE EEST TULEB MAKSTA?

AGA SIIS MA LÕPUKS VÕIDAN NIIKUINII, EKSJU?

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

2				9		7	
		6		2			3
	9			1			6
				8	7		1
			6	5			
4		5	7				
8			2			6	
9				5		3	
	3		1				9

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

1	8	9	3	4	6	7	2	5
3	2	5	9	1	7	6	4	8
4	6	7	5	2	8	1	9	3
2	3	6	8	5	1	9	7	4
8	5	4	2	7	9	3	6	1
9	7	1	6	3	4	5	8	2
5	4	8	7	6	3	2	1	9
7	1	2	4	9	5	8	3	6
6	9	3	1	8	2	4	5	7

Jahedat ja tulist Tallinna moenädalalt

Disain

Tanel Veenre
toimetaja

Tallinna moenädala maratoni on õnnelikult seljatatud ja kinnitus kohaliku moedisaini elujõust saadud. Telliskivi loomelinnak kohalikul oli küll jahe, kuid andis tervikule ägedalt boheemliku pitseri – niikuinii kummitab kohalikku moodi n-ö tädistumine ja klassikaliselt naiseliku ateljeedisaini domineerimine.

Moedisainis oli nii ehmatajaid, vaikselt oma voolusängis libisejaid kui ka üllatajaid. Ühe positiivse üllatuse pakkus näiteks moenädala staažikaim disainer Vilve Unt. Nagu üks disainer pärast tabavalt märkis, oli professor Undi kollektsioonis palju rohkem värskust ja originaalseid ideid kui nii mõnegi parajasti kuuma moemärgi omas.

Üks huvitav üldistus veel: moenädalale andis kindlasti rikastava pitseri suur slaavi juurtega disainerite esindatus. Nende töis oli värvi, barokseid vormimänge ja temperament-selt välja mängitud seksuaalsust, mis küll kohati kippus üle ääre ajama – aga siiski tuletas meelde, et Londoni-Pariisi-Skandinaavia *cool*’id maitsemõjutajad ei ole ainsad, kelle järgi joonduda. Eelmiste moenädalatega võrreldes torakas sel korral silma ka korralik Vene välispresse ja sisseostjate huvi, mis annab lootust, et meie disainerite looming võiks ka väljaspool koduõue imetlejaid leida. ●

-1- Liisi Eesmaa lõi mustritega hinge kinni. Segu geomeetriast ja psühheedealiast oli nii viimase vindini välja mängitud, et mõtlemisruumi enam polnudki – publik unustas korra kõik argise ja usaldas end disaineri totaalse kujutluse valda.

-2- Tiina Talumehe soodsama kaubamärgi Tiina esmaesitlus tõi lavale pakatava ja küpse ilu, mis on disainerile iseloomulikult innustust saanud moeajaloost. Ja nagu viimasel ajal Talumehele omane, elavdasid kõiki komplekte ka säravad moeheid.

-3- Triinu Pungits oli oma värvipaleti tumedaks, poriseks, kurjakuulutavaks üle küpetanud. Samuti oli mingi ähvardav jõud tema pähe kinnitatud rebastel ja baroksetel siluettidel.

-4- Kirill Safonovi värskes loomingus kohtus SM ajaloolise kostüümiga ja moodustas kõige eriskummalisemaid hübriide.

-5- Piret Ilves lummas taas pastelsete värvimängudega, mis ei muutunud magusaks üksnes tänu silueti kargusele.

-6- Moenädala avas Absoluti stipendiaat Liina-Mai Püüa oma värse ja ideedest pakatava kollektsiooniga.

-7- Antonio ettekujutuses on auväärne Baltman saanud juurde mitme kraadi võrra kuraasikust. Ühtlasi mõjus see kollektsioon kummardusena rätsepakunsti klassikale ja 19. sajandi inglise džentelmenidele.

KOMMENTAARID

Lahe punk-atmosfäär

Kristina Herodes

Kaubamaja loovjuht

Inimesed kõrvalt ei kujuta ehk ettegi, millist mägede liigutamise võrdset energiat TFW-i püsti panemine nõuab – see on imetlusväärne. Julgen kõva häälega öelda, et Eesti moedisain on palju suurem kui meie turg, siin on kontsentreeritust, fanatismi, oskusi ja kogemusi.

Moenädala veidi punk atmosfäär meeldis mulle väga, tõi glamuuri inimestele lähemale. Minu jaoks on selline vooderdatud turvatsoonist väljatulek värskendav.

Positiivselt üllatasid Kirill Safonov ja Liisi Eesmaa – pean mõlema originaalsest ja hullust disainikee-

lest väga lugu, kuid uutes töödes oli lisaks ideede-erksusele mingi mõnus küpsuse mõõde ja uus ilutõlgendus. Piret Ilvese looming on alati aste edasi, jäädes truuks valitud minimalistlikule suunale.

Aldo Järvesoo lihtne puhtus oli silmapaitavalt kaunis. Oksana [Tanditi] graafika ja hullud värvid mõjusid nagu parasjagu hapud vitamiinipommid ning Antonio tõendas, et meestemoodi ei saa igavas rahulikkuses kindlasti mitte süüdistada.

Ning ma väga loodan, et kõik külalised leidsid üles Riina Põldroosi ja Ketlin Bachmanni klaasist disainikaplikese, milles oli peidus täiesti vaimustavalt kaunis moenäitus.

Liisi Eesmaa kleidikeste mustrimäng ajas hulluks

Laura Kallasvee

moefotograaf

Selle aasta TFW-i virvarrist jäid mind kummitama erksad ja kirkad värvilaigud (Antonio, Liisi) ja tunnetuslik heleda-tumeda vastandus kollektsioonides (Aldo, Britt). Laupäeva õhtu oli ehk kõige võimsam ja kirevam. Antonioliid laval superkaunid mehed, iga detail nii paigas, et kuku pikali. Kui nüüd Baltman need värvilised ülikon-

nad tootmisse annaks, oleks ehk hüpe Eesti meeste moemaastikul kindlustatud.

Liisi Eesmaa kleidikesed ajasid seekord hulluks ja silmad kõõrdi oma mustrite mänguga. Aldo Järvesoo lava oli täis ülimat luksust – milline suurepärase kangaga liikuvus, kukkuvus ja õhus hõljuvus. Britt Samoson üllatas seekord aksessuaaridega: tema puhtalt käsitööna valminud kotid ja ehted olid väga tugev osa tervikust.

Aplaus Antoniole!

Silvi Grigorjeva

femme.ee toimetaja

Minu meelest tegi väga ilusa etteaste Antonio: niivõrd esinduslikku meesterõivaste kollektsiooni ei näe tihti. Antonio käe all on ka Baltman silmanähtavalt arenenud: selged jooned ja vormid, erksad värvid, mida Eesti mehed võiksid julgust kanda. Edu, tähelepanu ja imetlus kindlasti garanteeritud. Aplaus!

Kummitama jäi asukoha valik: Telliskivi loomelinnak on isene-sest hea alternatiivsete ürituste korraldamiseks, kuid Eesti moe tähtsündmuse toimumiskohana, vabandust, mitte just parim valik. Külmetades ja mõeldes, et kohe kukuvad varbad otsast, ei ole võimalik nautida disainerite imelist loomingut.

Ei saanud pihta sellele ainulaadsele keskkonnale, mis pidi pakkuma elamusi ja põnevust.

Tallinn Fashion Week

22.–27. OKTOOBRI

Telliskivi loomelinnakus

Fotod: Siim Lõvi, Christo Neemre

Kuulsad taanlased!

Magic Minnow®
in-line landid.

KALASTUSKESKUS

Meie eesmärgiks ei ole müüa mitte ainult tipp-tasemel kalastusvarustust, vaid soovime Sulle pakkuda emotsioone, mida saad selle varustusega püüdes. Loodame, et kalapüük ja looduses viibimine muutuvad tänu sellele iga meie kliendi jaoks mitte pelgalt hobiks, vaid elustiiliks. Usume, et meie poest lahkudes oled rikkam mitmete tarkuste jagu, mida hea meelega kõikidele oma külastajatele jagame. Leia aega meid külastada ka kolmapäeva õhtuti, kui toimuvad kalastusteemalised õpitoad. Rohkem infot küsi kohapealt!

Õpitoad

31.10. 18:00 Püük in- line lantidega,
koolitaja Martin Meier

01.10. 18:00 Kuidas pildistada kalu?
koolitaja Marko Poolamets

Õpitoad on kõigile osavõtjatele tasuta, eelregistreerimine pood@kalale.ee. Õpitoad toimuvad Tallinna Kalastuskeskuses aadressil Tondi 17, lisainfo [+372] 525 4488.

KALASTUSKESKUS

KINETIC®

SHIMANO®

Rapala®

LEHT + DVD

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee Eesti uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, Ärioleht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

